

Oppisopimuskoulutuksen rahoitusjärjestelmän kehittäminen

Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2011:7

Oppisopimuskoulutuksen rahoitusjärjestelmän kehittäminen

Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2011:7

Opetus- ja kulttuuriministeriö / Undervisnings- och kulturministeriet
Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto / Utbildnings- och forskningspolitiska avdelningen
PL / PB 29
00023 Valtioneuvosto / Statsrådet
<http://www.minedu.fi/OPM/julkaisut>
ISBN 978-952-263-011-7 (PDF)
ISSN-L 1799-0327
ISSN 1799-0335 (PDF)

Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä/
Undervisnings- och kulturministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2011:7

Kuvailulehti

Julkaisija
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Julkaisun päivämäärä
23.2.2011

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri) Puheenjohtaja: Matti Väisänen Sihteeri: Pasi Rentola, Lea Juhola		Julkaisun laji Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä Toimeksiantaja Opetus- ja kulttuuriministeriö	
		Toimielimen asettamispv 12.2.2010	Dnro 38/040/2010
Julkaisun nimi (myös ruotsinkielinen) Oppisopimuskoulutuksen rahoitusjärjestelmän kehittäminen (Utveckling av finansieringssystemet inom läroavtalsutbildningen)			
Julkaisun osat Loppuraportti + liitteet			
Tiivistelmä <p>Opetusministeriö käynnisti 12.2.2010 oppisopimuskoulutuksen rahoitusjärjestelmän kehittämistarpeita selvittävän hankkeen sekä asetti hankkeelle valmisteluryhmän. Tehtäväksi annettiin selvittää 1) oppisopimuskoulutuksen rahoitusjärjestelmän toimivuutta kokonaisuutena, 2) oman kustannuspohjan soveltuvuutta rahoituksen määräytymisperusteena ammatillisena perus- ja lisäkoulutuksena järjestettävässä oppisopimuskoulutuksessa, 3) opiskelijamäärien säätelyn ja kiintiönnin uudistamistarpeet, 4) rahoituksen perusteena olevien opiskelijamäärien laskennan uudistamistarpeet, 5) työpaikalla tapahtuvan koulutuksen toteuttamiseen tarkoitettua koulutuskorvausjärjestelmän toimivuutta sekä 6) edellä olevia kokonaisuuksia koskevien ehdotusten vaikutuksia rahoitukseen, lainsäädäntöön ja tietojärjestelmiin.</p> <p>Valmisteluryhmä toteaa, että oppisopimuskoulutuksen rahoitusjärjestelmään liittyy tiettyjä kehittämishaasteita, jotka liittyvät koko ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän kehittämistarpeisiin ja kokonaisuuteen. Oppisopimuskoulutuksen rahoitusjärjestelmän tulee ohjata koulutuksen järjestäjien valtionosuusrahoituksen käyttöä siten, että työpaikalla tapahtuvaan koulutukseen liittyvien viranomaistehtävien asianmukainen hoitaminen ja kehittäminen ovat mahdollisia.</p> <p>Valmisteluryhmä toteaa, että oppisopimuskoulutuksen oma kustannuspohja ei ole yksinään riittävän luotettava valtionosuuden perusteen määrittämiseksi. Mikäli oppisopimuskoulutuksen omat kustannukset otettaisiin huomioon valtionosuuden pohjaa laskettaessa, tulisi ne huomioida osana ammatillisen peruskoulutuksen kokonaiskustannuksia. Työryhmä on laatinut ko. toteuttamistavoista erilaisia vaihtoehtoja. Ammatillisena peruskoulutuksena järjestettävän oppisopimuskoulutuksen yksikköhinnan määräytymisperusteiden toimivuuden arvioinnissa keskeinen haaste on kustannustietojen kohdentamisessa olevat ongelmat. Rahoitusjärjestelmään liittyvän kustannustiedonkeruun mukaiset tiedot (kustannusten jakoperusteet) oppisopimuskoulutuksen kustannuksista eivät kaikilta osin ole luotettavia.</p> <p>Oppisopimusten määrien säätelämättömyys voi aiheuttaa epätervettä kilpailua ja epäjohtonmukaisuutta perus- ja lisäkoulutuksen opiskelijamäärien kehityksessä. Valmisteluryhmä on selvittänyt oppisopimusten määrien säätelyn tarpeellisuutta sekä erilaisia vaihtoehtoja mm. koulutuksen järjestäjäkohtaisen tarjonnan enimmäismäärän, enimmäismäärän muutoksen sekä alueellisuuden ja alakohtaisuuden osalta. Valmisteluryhmä katsoo, että ammatillisen peruskoulutuksen oppisopimusten määrien voimakas vähentyminen vuodesta 2009 alkaen vähentää oppisopimusten määrien tai tarjonnan säätelyn lyhyen aikavälin muutostarpeita.</p> <p>Valmisteluryhmä toteaa, että oppisopimuskoulutuksen aloitus- ja päättymispäivämäärissä voi tietyiltä osin olla poikkeavuutta verrattaessa järjestelmää mm. oppilaitosmuotoisen ammatillisen peruskoulutuksen aloitus- ja päättymisajankohtiin. Järjestelmä voi sisältää kannustavia tekijöitä jatkaa oppisopimuksia valtionosuusrahoituksen lisäämiseksi ilman, että koulutustavoitteen saavuttaminen sitä edellyttäisi. Oppisopimuskoulutuksen perustuessa ensisijaisesti työpaikalla tapahtuvan opetuksen määrään, sopimuksen pituudet eivät aina ole suorassa vaikutusyhteydessä kustannuksiin. Samalla on kuitenkin huomioitava, että oppisopimuskoulutuksen rahoitusjärjestelmässä sovellettavat nk. neljän ja kahdeksan kuukauden säännöt vähentävät kannustavia tekijöitä oppisopimusten epätarkoituksenmukaiseen jatkamiseen. Suoritemäärien määräytymisen uudistaminen edellyttäisi kuitenkin merkittävää tiedonkeruujärjestelmien uudistamista ja samalla eriyttäisi ammatillisen koulutuksen järjestämismuotojen ohjausjärjestelmiä toisistaan.</p> <p>Työsuuhdeperusteisessa järjestämismuodossa koulutuskorvausjärjestelmän toimivuudella on keskeinen merkitys. Koulutuskorvausten määrät vaihtelevat kohtuuttoman paljon koulutuksen järjestäjien kesken ja järjestelmää on tarpeen edelleen kehittää työpaikalla tapahtuvan koulutuksen laadun varmistamiseksi ja käytäntöjen yhdenmukaistamiseksi.</p>			
Avainsanat ammatillinen koulutus, oppisopimuskoulutus, rahoitusjärjestelmä, yksikköhinta			
Sarjan nimi ja numero Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2011:7		ISSN-L 1799-0327 1799-0335 (PDF)	ISBN 978-952-263-011-7 (PDF)
Kokonaissivumäärä 40	Kieli suomi	Hinta	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja -		Kustantaja Opetus- ja kulttuuriministeriö	

Presentationsblad

Utgivare
Undervisnings- och kulturministeriet

Utgivningsdatum
23.2.2011

Författare (uppgifter om organets namn, ordförande, sekreterare) Ordförande: Matti Väisänen Sekreterare: Pasi Rentola, Lea Juhola		Typ av publikation Undervisnings- och kulturministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar	
		Uppdragsgivare Undervisnings- och kulturministeriet	
		Datum för tillsättande av 12.2.2010	Dnro 38/040/2010
Publikation (även den finska titeln) Utveckling av finansieringssystemet inom läroavtalsutbildningen (Oppisopimuskouluutuksen rahoitusjärjestelmän kehittäminen)			
Publikationens delar Slutrapport + bilagor			
Sammandrag <p>Undervisningsministeriet lanserade den 12 februari 2010 ett projekt för att utreda behovet av att utveckla finansieringssystemet inom läroavtalsutbildningen. Ministeriet tillsatte också en beredningsgrupp för projektet. Uppdraget inom projektet var att utreda 1) hur väl finansieringssystemet inom läroavtalsutbildningen fungerar överlag, 2) hur väl den egna kostnadsbasen lämpar sig som bestämningsgrund för finansieringen inom läroavtalsutbildning som anordnas som yrkesinriktad grund- och tilläggsutbildning, 3) hur regleringen och dimensioneringen av antalet studerande behöver ses över, 4) hur beräkningen av antalet studerande som används som grund för finansieringen behöver ses över, 5) hur systemet för utbildningsersättning vid utbildning i arbete fungerar och 6) hur de ovannämnda punkterna inverkar på finansieringen, lagstiftningen och datasystemen.</p> <p>Beredningsgruppen konstaterar att det i finansieringssystemet inom läroavtalsutbildningen förekommer utvecklingsproblematik som gäller både utvecklingsbehoven av finansieringssystemet inom yrkesutbildningen och detta finansieringssystem som helhet. Finansieringssystemet inom läroavtalsutbildningen ska styra utbildningsanordnarnas användning av statsandelsfinansieringen så att anordnarna kan handha och utveckla de myndighetsuppgifter som hänför sig till lärande i arbetet.</p> <p>Beredningsgruppen konstaterar att den egna kostnadsbasen inom läroavtalsutbildningen inte ensam utgör en tillräckligt tillförlitlig grund för beräkningen av statsandelarna. Om de specifika kostnaderna inom läroavtalsutbildningen beaktas vid beräkningen av statsandelsgrunden, ska de inräknas i de totala kostnaderna för den grundläggande yrkesutbildningen. Arbetsgruppen har utarbetat olika alternativ för bl.a. hur detta kan verkställas. Bedömningen av fastställandet av grunderna för enhetspriset inom den läroavtalsutbildning som anordnas som grundläggande yrkesutbildning försvåras betydligt av problem som hänför sig till allokeringen av kostnadsinformation. De data om läroavtalsutbildningens kostnader som samlas in genom kostnadsrapporteringen i finansieringssystemet (fördelning av kostnader) är inte till alla delar tillförlitliga.</p> <p>Den bristande regleringen av läroavtalsvolymerna kan ge upphov till osund konkurrens och inkonsekvenser i utvecklingen av studerandevolymerna inom grund- och tilläggsutbildningen. Beredningsgruppen har utrett behovet av att reglera läroavtalsvolymerna och lägger fram olika alternativ för det maximala utbildningsutbudet per utbildningsanordnare, ändringarna i de maximala volymerna och fördelningen mellan regionerna och utbildningsområdena. Enligt beredningsgruppen kommer den markanta minskningen i läroavtalsvolymerna inom den grundläggande yrkesutbildningen att minska på behovet av reglering av läroavtalsvolymerna eller utbudet på kort sikt.</p> <p>Beredningsgruppen konstaterar att start- och slutdatumen för läroavtalsutbildningen i vissa fall kan visa på avvikelser då man jämför systemet med t.ex. start- och slutdatumen för den grundläggande yrkesutbildningen som arrangeras på läroanstalt. Systemet kan innehålla incitament för att fortsätta med läroavtal för att öka statsandelsfinansieringen, utan att detta skulle behövas för att uppnå utbildningsmålet. Eftersom läroavtalsutbildningen utgår främst från volymen av lärande i arbetet, finns det inte alltid ett direkt samband mellan avtalens löptid och kostnaderna. Det bör emellertid observeras att de s.k. fyramånaders- och åtta månadersreglerna som tillämpas i finansieringssystemet inom läroavtalsutbildningen gör det mindre lockande att otillbörligt fortsätta läroavtalen. En reform av prestationsvolymerna skulle kräva en omfattande reform av datainsamlingssystemen, samtidigt som den skulle skilja på styrsystemen för de olika anordningsformerna inom yrkesutbildningen.</p> <p>Att systemet för utbildningsersättning fungerar är ytterst viktigt då utbildningen arrangeras i form av anställning. Ersättningsbeloppen varierar oskäligt mycket mellan utbildningsanordnare, och det är nödvändigt att systemet vidareutvecklas för att säkerställa kvaliteten och samordna rutinerna inom utbildning i arbetet.</p>			
Nyckelord enhetspris, finansieringssystemet, läroavtalsutbildning, yrkesutbildning			
Seriens namn och nummer Undervisnings- och kulturministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2011:7		ISSN-L 1799-0327	ISBN
		1799-0335 (Online)	978-952-263-011-7 (PDF)
Sidoantal 40	Språk finska	Pris	Sekretessgrad offentlig
Distribution -		Förlag Undervisnings- och kulturministeriet	

Description

Publisher Ministry of Education and Culture, Finland		Date of publication 23.2.2011	
Authors (If a committee: name of organ, chair, secretary) Chair: Matti Väisänen Secretaries: Pasi Rentola, Lea Juhola	Type of publication Reports of the Ministry of Education and Culture, Finland		
	Contracted by Ministry of Education and Culture, Finland		
	Committee appointed on 12.2.2010	Dnro 38/040/2010	
Name of publication Development of the funding system for apprenticeship training (Oppisopimuskoulutuksen rahoitusjärjestelmän kehittäminen)			
Parts Final report + appendices			
Abstract On 12 February 2010, the Ministry of Education and Culture launched a project to investigate the development needs of the funding system for apprenticeship training, and appointed a preparatory committee for the project. The remit of the committee was to review 1) the functioning of the apprenticeship funding system as a whole, 2) the suitability of a separate cost base as the basis of assessment for vocational upper secondary education and training and vocational further education and training arranged through apprenticeship training, 3) the need to update the regulating of and quotas on student numbers, 4) the need to reform the calculation method of student numbers as the basis for funding, 5) the functioning of the training compensation system aimed at facilitating on-the-job training, 6) the impact of proposals related to the aforementioned issues on funding, legislation and information systems. The preparatory committee finds that there are certain challenges concerning the development of the apprenticeship training funding system, which are related to the general development needs of the funding system for vocational education and training as a whole. The funding system for apprenticeship training should steer education organisers' use of government transfers to enable the public administration duties which on-the-job training involves to be carried out and developed in an appropriate manner. The preparatory committee also states that a separate cost base for apprenticeship training is not as such a sufficiently reliable basis of assessment for determining the government transfer. If the specific costs of apprenticeship training were to be taken into account when calculating the basis for government transfer, they should be treated as part of the overall costs of vocational upper secondary education and training. The preparatory committee has provided a number of alternative ways to realise this. The key challenges in evaluating the feasibility of the basis of assessment for the unit price of apprenticeship training as a form of vocational upper secondary education and training are the problems related to the allocation of cost data. The data retrieved through cost data gathering connected to the funding system (the basis of cost allocation) is not entirely reliable regarding apprenticeship training costs. The lack of regulation in the number of apprenticeship training contracts may lead to unfair competition and inconsistency in the development of student numbers in vocational upper secondary and further education and training. The preparatory committee has assessed the necessity of regulating the number of apprenticeship training contracts and provides various options regarding e.g. the maximum number for training contracts per education organiser, the change in the maximum number of training contracts as well as the regional and field-specific provision of training. The preparatory committee sees that the strong decrease in the number of apprenticeship training contracts in vocational upper secondary education and training that has taken place since 2009 has resulted in a less urgent need to amend the regulations on the number of apprenticeship training contracts or of the provision of apprenticeship training. The preparatory committee states that there may be differences in the start and end dates of apprenticeship training in comparison to those in, for example, vocational upper secondary education and training that takes place in educational institutions. The system may currently incorporate factors that serve as an incentive to extend apprenticeship training in order to secure additional government transfers, although this would not be necessary from the perspective of achieving the educational goals. As apprenticeship training is primarily based on the amount of on-the-job training, the lengths of the training contracts are not always in direct relationship to the costs. At the same time, it should be acknowledged that the so-called four-month and eight-month rules applied in the funding system of apprenticeship training counterbalance the incentives to extend apprenticeship training contracts unnecessarily. Reforming the basis of performances would, however, require significant changes to be made in the data gathering systems and at the same time would differentiate the steering systems of the various forms of vocational education and training provision. In the form of education provision which is based on employment, the functioning of the training compensation system is of vital importance. The amounts of training compensations vary to an unreasonable degree between different education organisers and the system needs to be further developed to ensure the quality of on-the-job training and to harmonise practices.			
Name and number of series Reports of the Ministry of Education and Culture, Finland 2011:7		ISSN-L 1799-0327 1799-0335 (Online)	ISBN 978-952-263-011-7 (PDF)
Number of pages 40	Language Finnish	Price	Degree of confidentiality public
Distributed by -		Published by Ministry of Education and Culture, Finland	

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 12.2.2010 työryhmän selvittämään oppisopimuskoulutuksen rahoitusjärjestelmän toimivuutta ja uudistamistarpeita. Työryhmän tehtäväksi annettiin selvittää

- 1 oppisopimuskoulutuksen rahoitusjärjestelmän toimivuutta kokonaisuutena,
- 2 oman kustannuspohjan soveltuvuutta rahoituksen määräytymisperusteena ammatillisena perus- ja lisäkoulutuksena järjestettävässä oppisopimuskoulutuksessa,
- 3 opiskelijamäärien säätelyn ja kiintiöinnin uudistamistarpeet,
- 4 rahoituksen perusteena olevien opiskelijamäärien laskennan uudistamistarpeet,
- 5 työpaikalla tapahtuvan koulutuksen toteuttamiseen tarkoitettun koulutuskorvausjärjestelmän toimivuutta sekä
- 6 edellä olevia kokonaisuuksia koskevien ehdotusten vaikutukset rahoitukseen, lainsäädäntöön ja tietojärjestelmiin.

Selvitystyö tuli tehdä pitäen lähtökohtana sitä, että kohdan 2 mukaiset uudistukset voitaisiin toteuttaa määritettäessä rahoituksen perusteena olevia yksikköhintoja vuodelle 2012, jolloin yksikköhinnat tarkistetaan vuoden 2009 toteutuneiden kustannusten mukaisiksi.

Valmisteluryhmän puheenjohtajaksi nimettiin taloussuunnittelupäällikkö Matti Väisänen opetus- ja kulttuuriministeriöstä sekä sihteereiksi Lea Juhola Opetushallituksesta ja Pasi Rentola opetus- ja kulttuuriministeriöstä. Valmisteluryhmän jäseniksi nimettiin kouluneuvos Raakel Tiihonen ja johtaja Pasi Kankare Opetushallituksesta, kehittämispäällikkö Jouko Heikkilä Suomen Kuntaliitosta, hallitusneuvos Tarja Lehtinen, hallitusneuvos Merja Leinonen ja opetusneuvos Tarja Olenius opetus- ja kulttuuriministeriöstä, apulaisjohtaja Jarkko Jännes Tampereen yliopiston VALOS-tiimistä sekä puheenjohtaja Tarmo Välikoski Oppisopimuskoulutuksen järjestäjät ry:stä. Työryhmän loppuraportin määräajaksi asetettiin 31.12.2010.

Työryhmä on kokoontunut 14 kertaa.

Saatuana työnsä valmiiksi työryhmä jättää raporttinsa kunnioittavasti opetus- ja kulttuuriministeriölle.

Helsingissä 21. päivänä joulukuuta 2010

Matti Väisänen

Jouko Heikkilä

Jarkko Jännes

Pasi Kankare

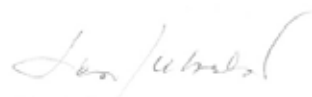

Tarja Lehtinen

Merja Leinonen

Tarja Olenius

Raakel Tiihonen

Tarmo Välikoski

Lea Juhola

Pasi Rentola

Sisältö

1	Hankkeen tausta	9
2	Oppisopimuskoulutuksen nykytila	11
	2.1 Oppisopimuskoulutuksen volyymit	11
	2.2 Keskeiset säädökset	12
	2.3 Rahoitusjärjestelmä	12
	2.4 Opiskelijamäärän kasvu ja tarkastustoiminta	15
3	Oppisopimuskoulutuksen kustannukset ja yksikköhinnat	17
	3.1 Kustannusten ja rahoituksen kehitys	17
	3.2 Kustannusrakenteen erityispiirteet	18
	3.3 Kustannusten kohdentaminen järjestämisuotojen kesken	19
	3.4 Kehittämisvaihtoehdot	20
	3.4.1 Nykyinen määräytymisperuste	20
	3.4.2 Oppisopimuskoulutuksen omat kustannukset yksikköhintojen perusteena	20
	3.4.3 Ammatillisen peruskoulutuksen kustannuspohja kokonaisuutena sisältäen myös oppisopimuskoulutuksen kustannukset	20
	3.5 Vaihtoehtojen vertailu	22
4	Muut kehittämishaasteet	24
	4.1 Suoritemäärien määräytyminen	24
	4.2 Sääntelyn vaihtoehtoja	26
	4.3 Koulutuskorvausjärjestelmän toimivuus	28
	4.4 Tutkintoa pienempien koulutuskokonaisuuksien rahoitus	29
	4.5 Ammatti- ja erikoisammattitutkinnon osien ja amk-opintojen rahoitus perustutkintoon valmistavassa koulutuksessa	30
5	Johtopäätökset ja ehdotukset	32
	5.1 Johtopäätökset	32
	5.2 Ehdotukset	34

1 Hankkeen tausta

Hankkeen käynnistämisen taustalla on aikuiskoulutuksen kokonaisuudistuksen johtoryhmän linjaukset oppisopimuskoulutuksen rahoitusjärjestelmän kehittämistä. Lisäksi perusteena on eduskunnan vuoden 2009 alusta toteutetun yksikköhintojen alentamista koskevan hallituksen esityksen käsittelyn yhteydessä antama lausuma. Sen mukaisesti VOS-2010 valtionosuusuudistuksen yhteydessä tulee selvittää mahdollisuudet ottaa oppisopimuskoulutuksen rahoitusjärjestelmässä käyttöön oma kustannuspohja. Sama esitys sisältyi myös opetusministeriön asettaman oppisopimuskoulutuksen selvitysmiehen kehittämissuhteisiin (2009:1).

Yksikköhintojen määrätymisen lisäksi oppisopimuskoulutuksen rahoitusjärjestelmässä on ilmennyt haasteita suoritemäärien määrätymisessä. On esitetty näkemyksiä, että kahden laskentapäivän malli saattaa kannustaa koulutuksen epätarkoituksenmukaiseen pidentämiseen, koska oppisopimuskoulutuksessa koulutuksen aloitus- ja lopetusajankohdat eivät noudata lukukausien vastaavia ajankohtia. Myös oppisopimuksena järjestettävän ammatillisen peruskoulutuksen suurten volyymimuutosten ja niiden aiheuttamien talousarvion momentin arviomäärärahaylitysten takia on ilmennyt tarvetta selvittää opiskelijamäärien säätelyn ja kiintiöinnin uudistamistarpeita sekä perus- että lisäkoulutuksen kohdalla.

Opetus- ja kulttuuriministeriö laati keväällä 2009 oppisopimuskoulutuksen rahoitusjärjestelmässä ilmenneistä haasteellisuuksista muistion, jonka perusteella opetus- ja kulttuuriministeriössä järjestettiin 4.6.2009 kuulemistilaisuus keskeisille asiantuntijoille ja sidosryhmille. Kuulemistilaisuuden perusteella todettiin, että oppisopimuskoulutuksen rahoitusjärjestelmässä ei ole niin merkittäviä kehittämishaasteita, että rahoitusjärjestelmää tulisi uudistaa joidenkin yksityiskohtien osalta vuoden 2010 alusta. Kuulemistilaisuudessa todettiin, että opetus- ja kulttuuriministeriön on perusteltua käynnistää oppisopimuskoulutusta koskeva selvitystyö, jossa koulutusmuotoa tarkastellaan yhtenä kokonaisuutena toiminnallisen ohjauksen, määrällisen säätelyn ja rahoitusjärjestelmän kehittämisen näkökulmista.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on 1.12.2009 asettanut oppisopimuskoulutuksen laatuhankeen, jonka tavoitteena on selkeyttää koulutusmuodon erityispiirteiden pohjalta ohjausjärjestelmää, yhdenmukaistaa käytäntöjä ja täsmentää vastuunjakoa asianosaisten kesken sekä valmistella oppisopimuskoulutuksen järjestämistä koskevan viranomaistoiminnan laatukriteerit. Hankkeen taustalla on aikuiskoulutuksen kokonaisuudistuksen johtoryhmän linjaukset, joiden mukaisesti työpaikalla tapahtuva opiskelu tulee olemaan entistä keskeisempi osa ammattiin oppimista, ammattitaidon varmistamista ja sen jatkuvaa kehittämistä. Johtoryhmän linjausten perusteella työpaikalla tapahtuvaa oppimista koskevia kehittämishankkeita tulee kohdistaa erityisesti oppisopimuskoulutukseen. Oppi-

sopimuskoulutuksen määrällinen kasvu on tuonut esille sen, että koulutuksen järjestäjillä on vaihtelevia käytäntöjä oppisopimuskoulutuksen järjestämiskäytännöissä, erityisesti henkilökohtaistamisessa ja työpaikalla tapahtuvan oppimisen ohjauksessa. Lisäksi koulutuksen tarjontaa, tietopuolisen koulutuksen hankintaa ja sisältöä koskevissa käytännöissä on eroavaisuuksia.

2 Oppisopimuskoulutuksen nykytila

Oppisopimuskoulutuksena voidaan suorittaa toisen asteen ammatillisia tutkintoja. Ammatillisia perustutkintoja voidaan suorittaa sekä ammatillisena peruskoulutuksena että näyttötutkintona. Näyttötutkintoina voidaan suorittaa ammattitutkintoja ja erikoisammattitutkintoja. Myös muuta tutkintorakenteen ulkopuolista koulutusta voidaan suorittaa oppisopimuksella. Yrittäjille on voitu järjestää oppisopimuskoulutusta omassa yrityksessään vuodesta 1999 alkaen. Vuoden 2008 alusta myös virkasuhteisten työntekijöiden on ollut mahdollista solmia oppisopimus.

Oppisopimuksella tarkoitetaan pääosin työpaikalla järjestettävää ammatillista koulutusta, joka perustuu 15 vuotta täyttäneen opiskelijan ja työnantajan välillä tehtyyn kirjalliseen määräaikaan työsopimukseen (=oppisopimukseen). Työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä tapahtuvaa oppimista täydennetään tietopuolisilla opinnoilla.

2.1 Oppisopimuskoulutuksen volyymit

Oppisopimuskoulutuksen osuus ammatillisen koulutuksen opiskelijamäärästä on noin 15 %. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla rahoituksen perusteeksi luettavien oppisopimusten määrä oli vuonna 2010 noin 42 600. Oppisopimuskoulutuksen järjestäjiä on yhteensä 84. Oppisopimuskoulutuksesta 99,5 % toteutetaan näyttötutkintojärjestelmän mukaisesti.

Taulukko 1. Oppisopimusopiskelijoiden määrän kehitys vuosina 2002–2010.¹

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Amm. peruskoulutus	12 344	12 655	12 572	12 919	15 016	19 733	22 831	18 738	14 373
Amm. lisäkoulutus	18 599	21 267	22 577	22 231	22 122	26 225	28 277	27 162	28 124

Oppisopimuskoulutuksena järjestettävän ammatillisen peruskoulutuksen voimakas kasvu vuosina 2006–2008 on kohdentunut pääasiassa muutamalle koulutuksen järjestäjälle. Alakohtaisesti oppisopimusten kasvu on kohdistunut logistiikan ja liiketalouden perustutkintoihin valmistavaan koulutukseen.

¹ Määrät perustuvat Opetushallitukselle ilmoitettuihin syksyn tilastointipäivinä voimassa olleisiin oppisopimusten määriin.

Taulukko 2. Oppisopimuskoulutuksella tutkinnon suorittaneiden määrän kehitys 2005–2009.

	2005	2006	2007	2008	2009
Amm. perustutkinto	3 190	3 804	3 521	4 304	5 638
Ammattitutkinto	3 965	4 320	4 276	5 076	5 914
Erikoisammattitutkinto	2 953	3 369	3 240	3 376	3 542
<i>Yhteensä</i>	10 108	11 493	11 037	12 756	15 094

Lähde: Tilastokeskus

2.2 Keskeiset säädökset

Oppisopimuskoulutuksen järjestämistä ohjaavat säädökset sisältyvät ammatillisen koulutuksen järjestämistä ja rahoitusta koskevaan lainsäädäntöön. Tässä yhteydessä esitettävät keskeiset pelkästään oppisopimuskoulutuksen järjestämismuotoa koskevat säädökset liittyvät a) oppisopimuskoulutuksen perustumiseen pääosin työpaikalla tapahtuvaan koulutukseen, b) oppisopimuskoulutuksen johto- ja valvontatehtävään, c) henkilökohtaisen opiskeluohjelman laadintaan, d) koulutuskorvauksiin sekä e) työsuhdeperusteisuuteen.

Oppisopimuskoulutuksen järjestämistä koskeva keskeinen lainsäädäntö sisältyy ammatillisesta koulutuksesta (630/1998) ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettuun lakiin (631/1998) sekä ammatillisesta koulutuksesta annettuun asetukseen (811/1998).

Oppisopimuskoulutuksesta työpaikalla tapahtuvana ammatillisen koulutuksen järjestämismuotona säädetään ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 17 §:ssä. Oppisopimuskoulutuksen johdosta ja valvonnasta säädetään lain 7 §:ssä. Oppisopimuskoulutuksen järjestäjien järjestämisluvista säädetään lain 8–9 §:ssä ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 4–5 §:ssä.

Henkilökohtaisen opiskeluohjelman laadinnasta säädetään ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen 6 §:ssä. Lisäksi näyttötutkintona järjestettävän oppisopimuskoulutuksen henkilökohtaistamisesta säädetään ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 8 §:ssä.

Koulutuskorvauksista säädetään ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen 6 §:ssä.

Oppisopimuskoulutukseen sovellettavasta työntekijöitä koskevasta lainsäädännöstä säädetään työsopimuslaissa (55/2001). Ne työsopimuslain säädökset, joita oppisopimuskoulutukseen ei sovelleta, on todettu ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 18 §:ssä. Saman pykälän 3 momentin mukaan oppisopimuskoulutuksessa opiskelijaan sovelletaan lisäksi, mitä työntekijän osalta säädetään työajasta, vuosilomasta, työturvallisuudesta ja työntekijän muusta suojelusta.

Oppisopimuskoulutuksen rahoitusjärjestelmästä säädetään laissa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (1705/2009) sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa asetuksessa (1766/2009).

Lisäksi oppisopimuskoulutusta koskevaa lainsäädäntöä ja määräyksiä sisältyy useisiin julkista hallintoa ja viranomaisten toimintaa sääteleviin lakeihin, asetuksiin sekä niiden nojalla annettuihin määräyksiin.

2.3 Rahoitusjärjestelmä

Yleistä opetustoimen rahoitusjärjestelmästä

Opetusministeriön hallinnonalalla toisen asteen ammatillisen koulutuksen sekä ammattikorkeakoulujen rahoitusjärjestelmä perustuu valtionosuuksiin, joka kattaa oppilaitosten käyttökustannuksiin ja perustamishankkeisiin myönnettävän lakisääteisen ja harkinnanvaraisen

rahoituksen. Esi- ja perusopetuksen valtionosuudet siirrettiin vuoden 2010 alusta peruspalvelujen valtionosuudeksi ns. yhden putken järjestelmään valtiovarainministeriön hallinnoitavaksi. Valtion ja kuntien välinen kustannustenjakko määräytyy valtionosuusprosentteihin perustuen, mikä ammatillisessa koulutuksessa ja ammattikorkeakoulussa vuonna 2010 on 41,89 % ja peruspalvelujen valtionosuudessa 34,08 %. Rahoitusta myönnetään koulutuksen järjestäjinä toimiville kunnille, kuntayhtymille sekä yksityisille yhteisöille ja säätiöille. Kuntien rahoitusosuus ammatillisen koulutuksen rahoituksesta on asukasta kohden tasasuuruinen. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnoimassa järjestelmässä valtion ja kuntien välinen kustannustenjakko toteutuu kohdistettaessa järjestelmän asukaskohtainen rahoitusosuus kunnille rahoituspäätöksen yhteydessä, vaikka kunta ei olisikaan koulutuksen järjestäjä. Oppisopimuskoulutuksena järjestettävä ammatillinen peruskoulutus on sisällynyt kuntien rahoitusosuuteen vuodesta 2001 lukien. Ammatillinen lisäkoulutus on valtion rahoittama eikä sisälly valtion ja kuntien väliseen kustannustenjakoon.

Talousarvion valmistelussa valtionosuuksien määräraharahatarpeen mitoitus perustuu yksikköhintoja ja suoritemääriä koskeviin arvioihin. Yksikköhinnat perustuvat koulutusasteesta riippuen toteutuneiden kustannusten perusteella laskettuihin keskimääräisiin yksikköhintoihin ja järjestäjäkohtaisiin porrastus- ym. tekijöihin. Suoritemäärät perustuvat toteutuneisiin suoritemääriin tai talousarviossa momentin päätösoisissa esitettäviin suoritemääriin.

Niiden koulutusmuotojen osalta, joiden valtionosuuden perusteena ovat yksikköhinnat perustuvat toteutuneisiin kustannuksiin, yksikköhinnat tarkistetaan joka neljäs vuosi vastaamaan kussakin koulutusmuodossa koulutuksen järjestämisestä aiheutuneita toteutuneita kustannuksia. Näin ollen vuosina 2008–2011 talousarvioissa käytettävät yksikköhinnat määräytyvät vuoden 2005 toteutuneiden kustannusten perusteella. Seuraavan kerran yksikköhintoja tarkistetaan toteutuneiden kustannusten perusteella vuoden 2012 talousarvion valmistelun yhteydessä, jolloin kustannusten pohjavuosi on 2009. Ns. väli vuosina yksikköhinnoissa otetaan huomioon kustannustason muutos ja koulutuksen laajuudessa tapahtuneet kustannuksiin vaikuttavat muutokset. Oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa perus- ja lisäkoulutuksessa yksikköhintoja porrastetaan koulutusala kohtaisesti.

Oppisopimuskoulutuksen rahoitusjärjestelmä

Oppisopimuskoulutuksen rahoitusjärjestelmä perustuu opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) säädöksiin. Lain 25 §:n 5 momentin mukaisesti oppisopimuskoulutuksena järjestettävän ammatillisen peruskoulutuksen yksikköhinta perustuu oppilaitosmuotoisen ammatillisen peruskoulutuksen keskimääräiseen yksikköhintaan, josta oppisopimuskoulutuksen yksikköhinta on 63,13 %. Oppisopimuskoulutuksen yksikköhinnan kehitys on siis suoraan riippuvainen oppilaitosmuotoisen ammatillisen peruskoulutuksen yksikköhinnasta mukaan lukien toiminnan laadun ja laajuuden muutosten vaikutukset.

Oppisopimuskoulutuksena järjestettävän ammatillisen lisäkoulutuksen yksikköhinnoista säädetään rahoituslain 27 §:n 2 momentissa. Sen mukaisesti opetus- ja kulttuuriministeriö määrää yksikköhinnat vuosittain valtion talousarvion rajoissa erikseen ammatitutkintoon ja erikoisammattitutkintoon valmistavaa koulutusta sekä erikseen muuta ammatillista lisäkoulutusta varten. Oppisopimuskoulutuksessa yksikköhintoja ei porrasteta alakohtaisesti ammatillisen perus- eikä lisäkoulutuksen kohdalla.

Ammatillisena perus- ja lisäkoulutuksena järjestettävän oppisopimuskoulutuksen yksikköhintoja korotetaan erityisopetuksessa 50 %:lla.

Oppisopimuskoulutus on mukana sekä ammatillisen perus- että lisäkoulutuksen osalta tulosrahoituslaskennassa. Ammatillisen peruskoulutuksen osalta yksikköhintojen porrast-

tamisesta tuloksellisuuden perusteella säädetään opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun asetuksen 5 §:ssä, jonka mukaan myös oppisopimuskoulutuksen opiskelijat huomioidaan laskettaessa koulutuksen järjestäjäkohtaista tulosindeksiä. Ammatillisessa peruskoulutuksessa tulosrahoituksen laskentaa on uudistettu vuoden 2011 alusta siten, että tulosrahoituksen osuus on 3 %. Lisäkoulutuksen tulosrahoituksesta säädetään mainitun asetuksen 13 §:ssä. Lisäkoulutuksessa tulosrahoituksen osuus on myös 3 %.

Oppisopimuskoulutuksen rahoituksen perusteena olevista suoritemääristä säädetään rahoituslain 48–49 §:ssä. Suoritemäärien määräytyminen oppisopimuskoulutuksessa poikkeaa huomattavasti ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen välillä. Ammatilliseen perustutkintoon johtavassa oppisopimuskoulutuksessa opiskelijamäärää ei säännellä, vaan opiskelijamäärät ovat koulutuksen järjestäjien päätettävissä. Sen sijaan ammatillisen lisäkoulutuksen valtakunnallisesta suoritteiden enimmäismäärästä päätetään vuosittain valtion talousarviossa. Mitoitus tehdään määrärahojen puitteissa, joka perustuu ensisijaisesti kehyspäätökseen. Lisäksi huomioidaan momenttien väliset määrärahasiirrot ja harkinnanvaraisiin avustuksiin käytettävät määrärahat. Järjestäjäkohtaisten lisäkoulutuksen suoritteiden jaossa lähtökohtana ovat järjestämisluvissa määräytyt oppisopimusten määrät sekä opetus- ja kulttuuriministeriön painotukset. Yleisenä lähtökohtana on, että ammatillisen lisäkoulutuksen oppisopimuspaikat kohdentuvat alueellisesti ja alakohtaisesti työvoimatarpeen ja oppisopimuskoulutuksen kysynnän mukaisesti.

Koulutuksen järjestäjäkohtaisten toteutuneiden suoritemäärien laskenta perustuu sekä ammatillisen perus- että lisäkoulutuksen kohdalla laskentapäivien (20.1. ja 20.9.) keskiarvoon. Ammatillisena peruskoulutuksena järjestettävän oppisopimuskoulutuksen rahoitus suoritetaan laskentapäivien keskiarvon mukaisesti. Sen sijaan ammatillisen lisäkoulutuksen kohdalla rahoitus suoritetaan myös laskentapäivien keskiarvon mukaisesti, mutta kuitenkin enintään opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksen mukaisten suoritemäärien puitteissa.

Oppisopimuskoulutuksen yksikköhintoja tarkistettiin sekä perus- että lisäkoulutuksen osalta vuoden 2009 alusta. Tarkistuksen yhteydessä selvitettiin oppisopimuskoulutuksen toteutuneiden kustannusten ja valtionosuusrahoituksen perusteena olevien laskennallisten kustannusten yhteneväisyyksiä. Yksikköhintoja muutettiin (HE 119/2008) siten, että ammatillisena peruskoulutuksena järjestettävän oppisopimuskoulutuksen yksikköhintoja laskettiin 18 % ja lisäkoulutuksen yksikköhintoja nostettiin 7 %. Tarkistettaessa yksikköhintoja toteutuneita kustannuksia vastaaviksi vähennettiin samalla oppisopimuskoulutuksen rahoitusta 13 milj. eurolla. Vähennys kohdistui kuntien rahoitusosuuteen. Tarkistuksen ensisijaisena tavoitteena oli saattaa yksikköhinnat ja niiden mukainen rahoitus vastamaan paremmin koulutuksen järjestämisestä aiheutuvaa todellista kustannustasoa.

Säätelyjärjestelmä

Ammatillisena peruskoulutuksena järjestettävä oppisopimuskoulutus on ainoa ammatillisen koulutuksen koulutusmuoto, jossa koulutuksen järjestäjän koulutustarjontaa ei säännellä. Sen opiskelijamäärän kehitys on kehittynyt samassa suhteessa oppilaitosmuotoisen ammatillisen peruskoulutuksen kanssa lukuun ottamatta vuoden 2005 jälkeen tapahtunutta kasvua. Oppisopimuskoulutuksen määrällinen säätely ammatillisessa lisäkoulutuksessa otettiin käyttöön vuodesta 1999 lukien. Valtakunnallisesta kiintiöstä päätetään vuosittain talousarviossa ja järjestäjäkohtaisista enimmäismääristä opetusministeriön vuosittaisilla päätöksillä. Myös oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa opiskelijamääriä säädelään koulutuksen järjestäjäkohtaisesti. Säätely toteutetaan siten, että järjestämisluvissa määrätään alat, millä koulutuksen järjestäjä voi koulutusta järjestää.

Oppisopimuskoulutuksena järjestettävässä ammatillisessa peruskoulutuksessa opiskelijamäärän säätelyn puuttuminen on mahdollistanut suuria järjestäjäkohtaisten opiskelijamäärien muutoksia ja samalla huomattavia arviomäärärahojen ylityksiä valtion talousarviossa. Oppisopimuskoulutusta ei ole säädelty alakohtaisesti eikä alueellisesti.

Rahoitusjärjestelmään liittyvä tiedonhankinta

Oppisopimuskoulutuksen rahoitukseen liittyvät tiedot kerätään Opetushallituksen toimesta vuosittain tammi- ja syyskuun laskentapäivinä sekä keväisin kustannuskyselyn yhteydessä.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 58 §:n mukaan tulee kunnan ja kuntayhtymän toimittaa opetus- ja kulttuuriministeriölle laissa tarkoitetun rahoituksen määräämiseksi tarvittavat talousarvioon, taloussuunnitelmaan, tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen perustuvat tiedot sekä muut rahoituksen määräämiseksi tarpeelliset kustannuksia ja toiminnan laajuutta koskevat tiedot siten kuin opetus- ja kulttuuriministeriö määrää. Myös yksityisen koulutuksen järjestäjän tulee toimittaa vastaavat tiedot ministeriölle. Yksikköhinnan määräämiseksi tarpeelliset kustannustiedot ja tiedot tuloista kerätään ammatillisen koulutuksen järjestäjiltä vuosittain kustannuskyselyssä.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (630/1998) 43 §:n mukaan ammatillisen koulutuksen järjestäjällä on tehtäviään hoitaessaan oikeus saada valtion ja kunnan viranomaiselta koulutuksen suunnittelun ja järjestämisen kannalta tarpeelliset tilastotiedot ja muut vastaavat tiedot. Säännöksen 2 momentin mukaan ammatillisen koulutuksen järjestäjän tulee pyynnöstä toimittaa valtion opetushallintoviranomaiselle sen määräämät koulutuksen arvioinnin, kehittämisen, tilastoinnin ja seurannan edellyttämät tiedot. Edellä mainittua säännöstä sovelletaan ammatillista peruskoulutusta ja ammatillista lisäkoulutusta järjestäviin koulutuksen järjestäjiin.

Käyttökustannusten rahoituksen laskemisen lähtökohtana ovat ammatillisesta koulutuksesta ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisen toiminnan järjestämisestä aiheutuneet kirjanpidon mukaiset ammatillisen koulutuksen käyttökustannukset bruttomääräisenä. Niiden perusteella lasketaan valtioneuvoston ammatilliselle peruskoulutukselle säätämä keskimääräinen yksikköhinta.

Rahoituslain 31 § määrittää ne kustannukset, joita ei sisällytetä ammatillisen koulutuksen käyttökustannuksiin eli valtioneuvoston oikeuttavaan kustannuspohjaan.

Lisäksi Opetushallituksen vuosittain toteutettavan kustannuskyselyn yhteydessä ohjeistetaan ammatillisen peruskoulutuksen kustannustietojen ilmoittamisesta. Oppilaitosmuotoisen ammatillisen peruskoulutuksen, oppisopimuskoulutuksen ja oppilaitosmuotoisen ammatillisen lisäkoulutuksen järjestämisestä aiheutuneet kustannukset on tiedonkeruussa kysytty kukin koulutusmuoto erikseen ja lisäksi on kysytty järjestäjätasolla ilmoitettavia tietoja.

2.4 Opiskelijamäärän kasvu ja tarkastustoiminta

Ammatillisena peruskoulutuksena järjestettävän oppisopimusten määrä kasvoi ennakoitua nopeammin vuodesta 2006 alkaen. Kasvu keskittyi muutamalle koulutuksen järjestäjälle, josta johtuen opetus- ja kulttuuriministeriö on lisännyt oppisopimuskoulutuksen toimintaan ja talouteen kohdistuvaa tarkastustoimintaa. Tarkastusten tulosten perusteella keskeisimmät ongelmat oppisopimuskoulutuksen järjestämisessä liittyvät luonteeltaan lisä- tai täydennyskoulutuksen järjestämiseen perustutkintotasoisena koulutuksena sekä henkilö-

kohtaista opiskeluohjelman sisältöä koskevien säännösten noudattamatta jättämiseen ja työpaikalla tapahtuvaa koulutusta koskevien viranomaistehtävien laiminlyöntiin.

Ongelmat ovat liittyneet pääasiassa logistiikan ja liiketalouden perustutkintoihin valmistaviin koulutuksiin.

Logistiikan alalla oppisopimusten määrän kasvu on tapahtunut samanaikaisesti, kun kuljettajien ammattipätevyysdirektiivin toimeenpano on käynnistynyt. Liiketalouden alalla perustutkinnon rahoituksella on järjestetty mm. johtamisen erikoisammattitutkintoon valmistavaa koulutusta.

Ammatilliseen perustutkintoon valmistavan koulutuksen oppisopimusopiskelijoiden määrä on laskenut voimakkaasti vuoden 2009 loppupuolella ja vuoden 2010 alkupuolella. Määrän vähentymistä on tapahtunut pääosin niillä koulutuksen järjestäjillä, joiden oppisopimusten määrät ovat aiempina vuosina eniten kasvaneet.

3 Oppisopimuskoulutuksen kustannukset ja yksikköhinnat

3.1 Kustannusten ja rahoituksen kehitys

Oppisopimuskoulutuksen nykyinen yksikköhintojen määräytymisjärjestelmä on perusperiaatteiltaan ollut voimassa vuodesta 1999.² Järjestelmän käyttöönoton jälkeen siihen on tehty kolme muutosta. Vuoden 2006 alusta lukien opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuusjärjestelmää muutettiin siten, että toteutuneisiin kustannuksiin perustuvan yksikköhintojen tarkistuksen aikaväli pidennettiin kahdesta vuodesta neljään vuoteen. Samalla alennettiin ammatillisena peruskoulutuksena järjestettävän oppisopimuskoulutuksen määräytymisprosenttia siten, että se laski 80 prosentista 77 prosenttiin oppilaitosmuotoisen ammatillisen peruskoulutuksen yksikköhinnasta. Perusteena oli ammatillisen peruskoulutuksen keskimääräisen yksikköhinnan korotuksen eliminoiminen oppisopimuskoulutuksen yksikköhinnasta samalla kun perustamiskustannusten rahoitus siirrettiin osaksi laskennallista valtionosuusjärjestelmää. Kolmanneksi toteutettiin vuoden 2009 alusta edellä mainittu oppisopimuskoulutuksen yksikköhintojen tarkistus, jossa peruskoulutuksen hintaa alennettiin ja lisäkoulutuksen hintoja vastaavasti korotettiin lähemmäksi todellisia aiheutuneita kustannuksia.

Oppisopimuskoulutuksen yksikköhintajärjestelmien poikkeavuus ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen välillä on johtanut niiden keskinäisen yksikköhintakehityksen eriytymiseen. Samalla rahoitus on eriytynyt toteutuneista kustannuksista. Järjestelmän käyttöönottilanteessa vuonna 1999 oppisopimuskoulutuksena annettavan ammatillisen peruskoulutuksen yksikköhinta oli 4 721 euroa. Vuonna 2008 yksikköhinta oli 7 410 euroa. Vuonna 2009 toteutetun tarkistuksen jälkeen yksikköhinta on 6 428 euroa. Vuodesta 1999 vuoteen 2009 kasvua on ollut 36 %.

Ammatillisen lisäkoulutuksen yksikköhinta oli järjestelmän käyttöönottovaiheessa tutkintoon johtavan koulutuksen kohdalla 3 027,88 euroa ja muun lisäkoulutuksen kohdalla 2 186,44 euroa. Lisäkoulutuksen hinnat säilyivät samoina vuoteen 2008 saakka. Vuoden 2009 alusta hintoja korotettiin 7,15 %:lla, jolloin tutkintoon johtavan koulutuksen yksikköhinnaksi tuli 3 223,16 euroa ja muun lisäkoulutuksen yksikköhinnaksi 2 327,84 euroa.

Ammatillisena peruskoulutuksena järjestettävän oppisopimuskoulutuksen yksikköhintojen kasvu on perustunut oppilaitosmuotoisen ammatillisen peruskoulutuksen yksikköhinnan kasvuun, jota on tarkistettu määräajoin toteutuneen kustannuskehityksen perusteella.

---

² Ammatillisena peruskoulutuksena järjestettävä oppisopimuskoulutus on sisältynyt kuntien rahoitusosuuden piiriin vuodesta 2001 lukien.

Vuoden 2009 alusta voimaan tulleen yksikköhintauudistuksen valmistelun yhteydessä tehdyssä selvitystyössä osoittautui, että ammatillisen peruskoulutuksena annettavan oppisopimuskoulutuksen rahoitus oli 22 % koulutuksen järjestäjien ilmoittamia toteutuneita kustannuksia korkeampi. Ammatillisen koulutuksen järjestäjiltä uudistuksesta saadun palautteen mukaan Opetushallituksen kustannustietokyselyssä ilmoitettuja tietoja oppisopimuskoulutuksen toteutuneista kustannuksista ei ole kohdennettu kaikilta osin aiheuttamisperusteella. Perusteena todettiin se, että kustannustiedoilla ei ole ollut vaikutusyhteyttä valtionosuusrahoituksen määrään. Koulutuksen järjestäjien mukaan oppisopimuskoulutuksen toteutuneet kustannukset ovat todellisuudessa ilmoitettuja kustannuksia korkeammat.

Ammatilliseen perustutkintoon valmistavan oppisopimuskoulutuksen kustannusten osuus ammatillisen peruskoulutuksen kokonaiskustannuksista on 11 prosenttia. Sen johdosta mahdolliset epäselvyydet oppisopimuskoulutuksen kustannustietojen kohdentamisessa eivät mainittavasti vaikuta oppilaitosmuotoisen ammatillisen peruskoulutuksen yksikköhinnan oikeellisuuteen.

3.2 Kustannusrakenteen erityispiirteet

Oppisopimuskoulutuksessa opiskelijalle laaditaan aina henkilökohtainen opiskeluohjelma, jossa määritellään koulutuksen laajuus ja sisältö ottaen huomioon opiskelijan aikaisempi osaaminen. Siksi oppisopimuskoulutuksessa koulutuksen järjestäjällä on enemmän harkintavalttaa päättää kustannustasoon vaikuttavasta tietopuolisen koulutuksen määrästä kuin oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa. Lisäksi työnantajille maksettavista koulutuskorvauksista sovitaan työnantajan kanssa.

Oppisopimuskoulutus poikkeaa taulukon 3 mukaisesti oppilaitosmuotoisesta koulutuksesta myös kustannusten toimintokohtaisen kohdentumisen osalta.

Taulukko 3. Ammatillisen peruskoulutuksen kustannukset vuonna 2009.

Oppilaitosmuotoinen									
	Opetus	Koulutus- korvauk- set	Kiinteis- töt	Majoitus	Oppilas- ruokailu	Opinto- sosiaaliset edut	Yhteiset toiminnot	Yllä- pitäjän hallinto	Yhteensä euroa/ opiskelija
Kustannukset/ opiskelija	5 582		1 706	200	522		1 349	667	10 024
osuus	55,7 %		17,0 %	2,0 %	5,2 %		13,5 %	6,7 %	100 %
Oppisopimusmuotoinen									
Kustannukset/ opiskelija	2 853	1 226	161			308	563	354	5 465
osuus	52,2 %	22,4 %	2,9 %			5,6 %	10,4 %	6,4 %	100 %

Oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa kiinteistöjä koskevien kustannusten osuus on 17 % kun oppisopimusmuotoisessa koulutuksessa kiinteistökustannusten osuus on 2,9 %. Myös yhteisten toimintojen ja ylläpitäjän hallintokustannusten osuudet ovat oppisopimuskoulutuksessa pienempiä.

Yksi kustannusrakenteen erilaisuutta selittävä tekijä on se, että ostettaessa tietopuolista koulutusta toiselta järjestäjältä tai ulkopuoliselta, useat järjestäjät kirjaavat koko ostopalvelun opetuksen kustannuksiin perustuen siihen, ettei toimintoja ole laskutettaessa eritelty. Tämä vääristää taulukon mukaisten toimintokohtaisten kustannusten vertailukelpoisuutta.

Oppisopimus- ja oppilaitosmuotoisen koulutuksen kustannusrakenteiden perusteella voidaan olettaa, että koulutusmuotojen välillä mm. opetuksen ja kiinteistökustannusten

osalta kustannuserien toiminnalliset sisällöt poikkeavat toisistaan. Oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa opetuksessa käytetään kustannuksiltaan kalliimpia koneita ja laitteita kun taas oppisopimuskoulutuksessa tietopuolinen koulutus keskittyy ensisijaisesti teoriapainotteiseen luokkaopetukseen, koska käytännön harjoittelu tapahtuu työpaikoilla.

Kustannuskehitystä selittävien tekijöiden arvioinnissa tulee kiinnittää huomiota myös työnantajille maksettavien koulutuskorvausten määrän kehitykseen, joka on vain oppisopimuskoulutuksen kustannuserä. Koulutuskorvausten määrän kehitykseen vaikuttaa työpaikalla tapahtuvan koulutuksen kustannuskehitys yleensä ja opiskelijan ohjaustarpeen määrä. Lisäksi vaikutusta on myös työnantajan taloudellisilla olosuhteilla.

Oppisopimuskoulutuksen kustannustietojen yhteydessä on selvitetty koulutusaloittaisten kustannustietojen eroavaisuuksia. Selvityksen perusteella oppisopimuskoulutuksessa koulutusaloittaiset kustannuserot eivät noudata ammatillisen koulutuksen koulutusala-kohtaisia säännönmukaisuuksia. Perusteena saattaa olla edellä mainittu tietopuolisen koulutuksen painottuminen suurempien ryhmien teoriaopetukseen.

3.3 Kustannusten kohdentaminen järjestämismuotojen kesken

Oppisopimuskoulutuksen järjestäjiltä saadun tiedon perusteella kustannustietoja ilmoitetaan erilaisin perustein. Keskeisin epäyhdenmukaisuutta aiheuttava tekijä on tietopuolisen koulutuksen kustannustiedot. Hankittaessa tietopuolinen koulutus ulkopuoliselta toteuttajalta, sen kustannukset ovat selkeämmin määriteltävissä. Sen sijaan toteutettaessa tietopuolinen koulutus oman organisaation toimesta, on mahdollista, että mm. välillisiä kustannuksia ei riittävässä määrin huomioida, jolloin edellä mainitut kustannukset eivät kohdennu oppisopimuskoulutukseen. Työryhmä on tarkastellut joidenkin koulutuksen järjestäjien ammatillisen peruskoulutuksen Opetushallituksen kustannuskyselyyn ilmoittamia kustannustietoja oppilaitosmuotoisen ja oppisopimuksen osalta sekä verrannut niitä järjestäjien tilinpäätöstietoihin. Vertailtaessa kokonaiskustannuksia tilinpäätöstietoihin voitiin todeta, että tiedot vastasivat toisiaan.

Kustannustietojen oikeellisuuteen vaikuttaa myös oppisopimuskoulutuksen erilaiset organisointitavat. Esimerkiksi toteutettaessa oppisopimuskoulutuksen tietopuolista koulutusta yhdessä muiden rahoitusmuotojen kanssa ns. monirahoitteisissa ryhmissä, kustannustietojen oikea kohdentaminen edellyttää koulutuksen järjestäjältä yksityiskohtaista laskentajärjestelmää eri kustannusten kohdentamiseksi oikein koulutusmuotojen kesken.

Työryhmä on analysoinut oppisopimuskoulutuksen kustannusten oikeaa kohdentamista. Liitteenä 1 olevassa laskelmassa on tiedot oppisopimuskoulutuksen vuoden 2009 toteutuneista yksikkökustannuksista. Sen mukaisesti erityisesti ammatillisena peruskoulutuksena järjestettävän oppisopimuskoulutuksen yksikkökustannukset vaihtelevat huomattavasti koulutuksen järjestäjien kesken. Keskimäärin yksikkökustannukset ovat 5 465 euroa. Alhaisin yksikkökustannus on 3 417 euroa ja korkein 13 674 euroa. Yli 7 300 euron yksikkökustannus on kuudella pienellä koulutuksen järjestäjällä. Lisäksi Opetushallituksen kustannustietokyselyyn ilmoitettujen tietojen perusteella yksikkökustannukset ovat edelleen laskeneet. Vuonna 2009 toteutunut yksikkökustannus oli 5 465 euroa ja vuonna 2008 yksikkökustannus oli 5 663 euroa. Ammatillisen koulutuksen keskihinnasta vuoden 2009 toteutunut yksikkökustannus oli 58 %.

Työryhmä on selvittänyt kustannusten kohdentamista oppilaitosmuotoisen ja oppisopimusmuotoisen ammatillisen peruskoulutuksen kesken. Työryhmä on arvioinut, sisältyykö mahdollisesti ammatillisen peruskoulutuksen tietoihin oppisopimuskoulutuksen kustannuksia. Arviointia on tehty vertaamalla yksikkökustannusten eroja koulutuksen järjestäjäkohtaisesti.

Tehtyjen selvitysten perusteella niiden koulutuksen järjestäjien kohdalla, joilla oppisopimuskoulutuksen yksikkökustannukset ovat keskimääräistä alhaisempia, oppilaitosmuotoisen koulutuksen yksikkökustannukset eivät ole säännönmukaisesti keskimääräistä korkeampia. Sama koskee päinvastaista tilannetta.

Kokonaistarkastelun perusteella näyttää mahdolliselta, että oppisopimuskoulutuksen kaikkia kustannuksia ei ole kohdennettu oikein järjestämisuotojen kesken. Vertailua vaikeuttaa se, että oppisopimuskoulutuksen volyymi ammatillisen peruskoulutuksen kokonaisvolyyminä on suhteellisen pieni.

3.4 Kehittämismuutokset

Yksikköhinnan määräytymisperusteiden tarkastelu rajataan ammatillisena peruskoulutuksena järjestettävään oppisopimuskoulutukseen. Rajausta perustuu siihen, että ammatillisen peruskoulutuksen yksikköhinnan määräytymisperuste on sidottu ammatillisen koulutuksen keskihintaan sekä siihen, että yksikköhinta on kuntien rahoitusosuuden piirissä. Oppisopimuskoulutuksena järjestettävän ammatillisen lisäkoulutuksen yksikköhinnasta päätetään valtion talousarviossa. Ammatillisen lisäkoulutuksen kustannuspohjaa ei tässä yhteydessä ole tarkasteltu, koska sellaista ei sovelleta rahoituksen perusteena myöskään oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa. Samalla on huomioitava myös se, että ammatillisena lisäkoulutuksena järjestettävän oppisopimuskoulutuksen suoritettavuus on kiintiöity toisin kuin ammatillisen peruskoulutuksen kohdalla.

3.4.1 Nykyinen määräytymisperuste

Mallissa yksikköhinta perustuisi nykyistä vastaavalla tavalla ammatillisen peruskoulutuksen yksikköhintaan, jolloin oppisopimuskoulutuksen omilla kustannuksilla ei olisi välitöntä ja säädettyä vaikutusta oppisopimuskoulutuksen yksikköhinnan tasoon. Oppisopimuskoulutuksen prosenttiosuuden tarkistamisesta määrääjään erikseen ei säädetäisi.

Oppisopimuskoulutuksen kustannustiedonkeruu toteutettaisiin nykyistä vastaavalla tavalla. Kustannuskehitystä seurattaisiin yksikköhinnan oikeellisuuden arvioimiseksi. Tarvittaessa lainsäädännössä olevaa yksikköhinnan määräytymisprosenttia muutettaisiin selvitysten perusteella.

3.4.2 Oppisopimuskoulutuksen omat kustannukset yksikköhintojen perusteena

Mallissa ammatillisena peruskoulutuksena järjestettävän oppisopimuskoulutuksen yksikköhintojen määräytyminen erotettaisiin oppilaitosmuotoisen ammatillisen peruskoulutuksen keskimääräisestä yksikköhinnasta ja yksikköhinta määräytyisi oppisopimuskoulutuksen omien kustannusten perusteella. Yksikköhinnan määräytymisperuste vastaisi toteutuneiden yksikkökustannusten tarkistuksen piirissä olevien koulutusmuotojen rahoitusjärjestelmää, jossa tehtäisiin neljän vuoden välein toteutettava yksikköhintojen tarkistus todellisiin kustannuksiin perustuen ja välivuosien tarkistus kustannustason sekä laadun ja laajuuden muutosten perusteella.

3.4.3 Ammatillisen peruskoulutuksen kustannuspohja kokonaisuutena sisältäen myös oppisopimuskoulutuksen kustannukset

Vaihtoehdossa ammatillisena peruskoulutuksena järjestettävän oppisopimuskoulutuksen kustannukset yhdistettäisiin oppilaitosmuotoisen ammatillisen peruskoulutuksen kus-

tannuspohjaan. Malli perustuisi ammatillisen peruskoulutuksen kokonaisrahoitusohjan määrittämiseen.

Ammatillisen peruskoulutuksen yhdistetyn kustannusohjan mallissa oppisopimuskoulutuksen yksikköhinta voitaisiin määrittellä kahdella vaihtoehtoisella tavalla.

3.4.3.1 Yksikköhintojen suhde oppisopimuskoulutuksen kustannusten perusteella

Oppisopimuskoulutuksen yksikköhinnan suhde ammatillisen koulutuksen keskihintaan perustuisi oppisopimuskoulutuksen omiin kustannuksiin. Koulutuksen järjestäjän oppisopimuskoulutuksen ja oppilaitosmuotoisen koulutuksen kustannukset tulisi näin ollen erotella.

Toteutettaessa vaihtoehto vuoden 2009 toteutuneiden kustannusten perusteella, ammatillisen peruskoulutuksen kokonaisrahoitus laskisi ja vähennys kohdistuisi oppisopimuskoulutukseen siten, että yksikköhinnan suhde muuttuisi nykyisestä 63,13 %:sta 53 %:iin.

Vaihtoehdossa oppisopimuskoulutuksen yksikköhinnan määräytyminen vastaisi koulutuslakohtaista yksikköhinnan porrastusta. Oppisopimuskoulutuksen yksikköhinnan määräytyminen vastaavalla tavalla tarkoittaisi, että rahoituslakiin ei enää kirjattaisi oppisopimuskoulutuksen yksikköhinnan suhdetta ammatillisen koulutuksen keskihintaan.

3.4.3.2 Yksikköhintojen suhteen säätäminen laissa

Oppisopimuskoulutuksen yksikköhinta ei määräytyisi toteutuneiden yksikkökustannusten perusteella vaan siitä säädettäisiin laissa, joten järjestelmä ei edellyttäisi erillistä oppisopimuskoulutuksen kustannuseurantaa.

Toteutettaessa vaihtoehto vuoden 2009 toteutuneiden yksikkökustannusten perusteella, ammatillisen peruskoulutuksen kokonaisrahoitus laskisi. Vähennyksen kohdentamiseen oppisopimuskoulutuksen ja oppilaitosmuotoisen kesken olisi lähtökohtaisesti kolme vaihtoehtoa;

- a Yksikköhintojen suhde säilytetään ennallaan. Malli merkitsisi, että ammatillisen peruskoulutuksen kokonaisrahoituksen vähentyminen kohdistuisi lähes kokonaisuudessaan oppilaitosmuotoiseen koulutukseen. Vähennyksen painottuminen oppilaitosmuotoiseen koulutukseen johtuu siitä, että oppisopimuskoulutuksen osuus ammatillisen peruskoulutuksen nykyisestä kokonaisrahoituksesta on noin 11 % ja kustannuksista vastaavasti 7 %.
- b Oppilaitosmuotoisen koulutuksen rahoitus säilytetään ennallaan. Yksikköhintojen suhdetta muutetaan siten, että ammatillisen peruskoulutuksen rahoituksen vähentyminen kohdentuu kokonaisuudessaan oppisopimuskoulutuksen rahoitukseen. Vähennyksen kohdentaminen todetulla tavalla olisi mahdollista järjestelmän käyttöönottoaiheessa, kun oppisopimuskoulutuksen erilliset kustannukset ovat tiedossa. Sovellettaessa järjestelmää pidemmällä aikavälillä, jossa kustannuseurantaa ei olisi eriytetty, vähennyksen kohdentaminen yksityiskohtaisesti tässä kohdassa todetulla tavalla ei olisi mahdollista vaan perustuisi arvioon. Ammatillisen peruskoulutuksen rahoituksen tarkistaminen tehtäisiin kokonaisuutena toteutuneiden kustannusten perusteella ilman järjestämistapakohtaista erottelua.
- c Vähennyksen kohdentaminen molempiin järjestämismuotoihin. Vaihtoehdossa muutettaisiin yksikköhintojen suhdetta, mutta ei kuitenkaan sillä tavoin, että koko ammatillisen peruskoulutuksen rahoituksen muutos kohdentuisi oppisopimuskoulutuksen rahoitukseen.

Seuraavassa taulukossa on käytetty esimerkkinä lukua 58 %, mutta se voisi perustua myös koulutuspoliittiseen harkintaan. (53 – 63 %). Muutos alentaisi samalla oppilaitosmuotoisen keskimääräistä yksikköhintaa ja rahoitusta. Myös tämä vaihtoehto voitaisiin toteuttaa ainoastaan järjestelmän käyttöönottoaiheessa. Pidemmällä aikavälillä ilman erillistä järjestämistapakohtaista kustannusseurantaa muutoksen kohdentaminen perustuisi arvioon.

Taulukko 4. Vaihtoehtojen mukaiset yksikköhinnat ja valtion rahoitus vuoden 2009 kustannustietojen perusteella

	Oppilaitosmuotoinen koulutus		Oppisopimusmuotoinen koulutus			Ammatillisen peruskoulutuksen kokonaisrahoitus
	Yksikköhinta	Rahoitus	Yksikköhinta	Rahoitus	Yksikköhinnan suhde oppilaitosmuotoiseen yks. hintaan	
3.4.1. Nykymalli	10 740,71	1 533 760 000	6 780,61	128 899 000	63,13	1 662 659 000
3.4.2. Oppisopimuskoulutuksella oma kustannuspohja	10 740,71	1 533 760 000	5 504,75	104 645 000	53,00	1 638 354 000
3.4.3. Ammatillisen peruskoulutuksen yhteinen kustannuspohja						
3.4.3.1. Yksikköhintojen suhde oppisopimuskoulutuksen omien kustannusten perusteella	10 729,24	1 532 122 000	5 588,19	106 231 000	53,00	1 638 354 000
3.4.3.2. Yksikköhintojen suhteen säätäminen laissa riippumatta oppisopimuskoulutuksen omista toteutuneista kustannuksista		1 533 760 000		104 645 000		1 638 354 000
3.4.3.2. a) Muutoksen kohdentaminen molempiin yksikköhintoihin nykyisen suhteen (63,13 %) mukaisesti	10 583,69	1 511 339 000	6 681,49	127 015 000	63,13	1 638 354 000
3.4.3.2. b) Muutoksen kohdentaminen oppisopimuskoulutuksen yksikköhintaan	10 729,24	1 532 122 000	5 588,19	106 231 000	53,00	1 638 354 000
3.4.3.2. c) Muutoksen kohdentaminen molempiin järjestämissuotoihin suhteen (58 %) mukaisesti	10 571,44	~1521 000 000		~117000 000	58,00	1 638 354 000

3.5 Vaihtoehtojen vertailu

Tarkasteltaessa oppisopimuskoulutuksena toteutettavan ammatillisen peruskoulutuksen vaihtoehtoisia yksikköhinnan määräytymisperusteita on otettava huomioon, että oppisopimuskoulutuksen kustannusten kohdentamisessa on epätarkkuutta, josta johtuen myös nykyisen yksikköhinnan vertailu toteutuneisiin kustannuksiin on ongelmallinen. Samasta syystä myös oppisopimuskoulutuksen omiin kustannuksiin perustuvan yksikköhinnan järjestelmän toteuttamiskelpoisuus olisi kyseenalainen. Lisäksi oppisopimuskoulutuksena järjestettävän ammatillisen peruskoulutuksen erottaminen oppilaitosmuotoisen ammatillisen peruskoulutuksen rahoitusjärjestelmästä monimutkaistaisi rahoitusjärjestelmää. Ammatillisessa koulutuksessa keskeisenä tavoitteena on rahoitusjärjestelmän yhtenäistäminen ja yksinkertaistaminen. Ammattiopistostrategian yhteydessä toteutettavan järjestäjäverkon kokoamisen tavoitteena on muodostaa vahvoja ammatillisen koulutuksen järjestäjiä, joiden palveluvalikoimaan sisältyisi kaikki ammatillisen koulutuksen järjestämissuodot. Siihen liittyvänä rahoitusjärjestelmän kehittämistavoitteena on edistää järjestämissuotojen joustavaa käyttöä.

Kolmas malli, jossa oppisopimuskoulutuksen kustannuspohja sisällytettäisiin ammatillisen peruskoulutuksen kustannuspohjaan, olisi selkeimmin rahoitusjärjestelmän kehittämistavoitteiden mukainen ja edistäisi kokonaisuutena ammatillisen peruskoulutuksen

rahoituksen kustannusvastaavuutta. Vuoden 2009 kustannustietojen perusteella malli kuitenkin pienentäisi ammatillisen peruskoulutuksen kokonaisrahoituksen määrää, jonka muutoksen kohdentamisesta oppilaitosmuotoisen ja oppisopimuskoulutuksen kesken olisi erilaisia toteuttamistapoja. Malli muuttaisi koko ammatillisen koulutuksen keskihinnan määräytymisperustetta, jonka vaikutuksia ei voida arvioida ilman laajempaa ja koko ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmää koskevaa selvitystä.

4 Muut kehittämishaasteet

4.1 Suoritemäärien määräytyminen

Oppisopimusmuotoisen ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen suoritemäärien laskenta perustuu tammikuun ja syyskuun 20 päivinä ilmoitettavien opiskelijamäärien keskiarvoon. Ammatillisena peruskoulutuksena järjestettävän koulutuksen rahoitus suoritetaan täysimääräisesti ilmoitettavan suoritemäärän mukaisesti ja lisäkoulutuksena annettavan oppisopimuskoulutuksen rahoitus enintään opetusministeriön päätöksessä todetun suoritemäärän mukaisesti.

Oppisopimuskoulutuksen rahoitus perustuu kunkin talousarviovuoden osalta ennakkolisesti edellisen vuoden laskentapäivien keskimääräiseen opiskelijamäärään. Oppisopimuskoulutuksen järjestelmä poikkeaa muista laskentapäiväjärjestelmän piiriin kuuluvista koulutusmuodoista. Lukiokoulutuksessa ja oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa laskentapäivien opiskelijamääriä painotetaan syyskuun laskentapäivän osalta 5/12 osalla ja tammikuun laskentapäivän osalta 7/12 osalla. Oppisopimuskoulutuksen opiskelijamäärää painotetaan sekä syyskuun että tammikuun laskentapäivien osalta suhdelluvulla 6/12.

Suoritemäärien mukainen rahoitus tarkistetaan vastaamaan lopullista rahoitusta vuoden lopussa tehtävässä tarkistuspäätöksessä.

Oppisopimuskoulutuksen suoritemäärien laskennassa sovelletaan lisäksi nk. neljän ja kahdeksan kuukauden sääntöjä. Vähintään 4 kuukauden päätoimisia opintoja vastaava oppisopimuskoulutus, joka alkaa ja päättyy laskentapäivien välissä ja joka ei tulisi muutoin otetuksi huomioon rahoituksessa, voidaan ilmoittaa seuraavan laskentapäivän opiskelijamäärissä. Lisäksi vähintään kahdeksan kuukautta kestävä oppisopimuskoulutus voidaan aina ilmoittaa kahtena laskentapäivänä.

Tammi- ja syyskuun laskentapäiviin perustuvan suoritteiden laskentatavan soveltuvuuteen oppisopimuskoulutuksen laskentatapana on esitetty tiettyjä varauksia. Lukukausien aloitusajankohtiin perustuva määrien laskenta on erityisesti opiskelijamääriltään pienempien koulutuksen järjestäjien kohdalla koettu ongelmalliseksi. Lisäksi on esitetty, että rahoituksen määräytyminen ainoastaan kahtena ajankohtana vuodessa voimassaolevien oppisopimusten määrien perusteella saattaa sisältää vääristäviä kannustimia lisätä tai rajoittaa koulutustarjontaa perusteettomasti.

Vaihtoehdot

1 Nykymalli

Oppisopimuskoulutuksen suoritemäärät laskettaisiin nykyiseen tapaan käyttäen tammi- ja syyskuun laskentapäivien tietoja.

2 Useamman laskentapäivän malli

Mallissa suoritemäärä perustuisi kahden laskentapäivän sijaan useampana laskentapäivänä ilmoitettavien voimassaolevien oppisopimusten määriin. Mahdollisia vaihtoehtoja voisivat olla esimerkiksi kaksi kertaa lukukaudessa eli neljä kertaa vuodessa olevat laskentapäivät tai kuukausikohtaiset laskentapäivät. Useamman laskentapäivän malli tasoittaisi vuoden sisällä olevien oppisopimusten määriä ja poistaisi kannustavia tekijöitä solmia oppisopimuksia ei-tarkoituksenmukaisiin perustein, koska yhden laskentapäivän merkitys olisi vähäisempi.

Useamman laskentapäivän malli olisi mahdollista toteuttaa teknisesti nykyisen syksyn ja kevään perustietokyselyjen yhteydessä.

Malli lisäisi sekä Opetushallituksen että koulutuksen järjestäjätason hallinnollista työtä ja edellyttäisi täydennyksiä tiedonkeruujärjestelmiin.

3 Oppisopimuksen pituuteen perustuva malli

Vaihtoehdossa rahoituksen perusteena sovellettavien suoritemäärien osalta siirryttäisiin oppisopimusten pituuteen perustuvaan järjestelmään. Mallin lähtökohtana olisi, että rahoitus perustuisi oppisopimuskohtaisesti sen voimassaoloaikaan. Laskennallisesti koko yksikköhinnan mukainen vuotuinen rahoitus suoritettaisiin täysimääräisenä vuoden voimassa ollutta sopimusta kohden. Järjestelmä vastaisi oppilaitosmuotoisen ammatillisen lisäkoulutuksen suoritemäärien laskentajärjestelmää.

Mallissa koulutuksen järjestäjät ilmoittaisivat edellisen mukaisesti tammi- ja syyskuun laskentapäivinä voimassaolevat oppisopimukset sekä niiden voimassaoloajat, jolloin laskentapäivien välillä tapahtuneet suoritemäärien vaihtelut sekä alkamis- ja päättymisajan kohdat tulisivat täysimääräisesti huomioitua. Järjestelmässä rahoitus perustuisi päiväkohtaisesti oppisopimusten pituuteen.

Malli edellyttäisi tiedonkeruujärjestelmien uudistamista.

Vaihtoehtojen vertailu

Suoritemäärien laskentamekanismeja arvioitaessa on huomioitava, että nykymallin toimivuutta edistää nk. neljän ja kahdeksan kuukauden sääntöjen soveltaminen, jotka tasoittavat laskentapäivien jälkeen lähiaikoina solmittavien oppisopimusten sisältymistä rahoituksen perusteiksi.

Kehittämisvaihtoehtoja arvioitaessa tulee huomioida yleisemmät ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän kehittämisperiaatteet. Ammattiopistostrategian tavoitteena on muodostaa opiskelijavolyymiltään suurempia koulutuksen järjestäjiä myös oppisopimuskoulutuksen kohdalla, mikä osaltaan vähentää kahden laskentapäivän järjestelmän soveltamisen haasteita opiskelijavolyymiltään pienempien järjestäjien kohdalla.

4.2 Säätelyn vaihtoehtoja

Nykytila

Ammatillisen peruskoulutuksen järjestämisluvassa määrätään koulutusaloista, tutkinnoista, opetuskielestä, kunnista, joissa koulutusta voidaan järjestää, opiskelijamääristä, erityisestä koulutustehtävästä, koulutuksen järjestämis muodosta ja muista koulutuksen järjestämiseen liittyvistä asioista. Järjestämis lupaa koskevat säännökset sisältyvät ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 8 ja 9 §:än. Ammatillisen lisäkoulutuksen järjestämisluvassa määrätään opetuskielestä, koulutusaloista, näyttötutkintoihin valmistavan koulutuksen ja muun ammatillisen lisäkoulutuksen opiskelijatyövuosien sekä oppisopimusten määrästä ja erityisestä koulutustehtävästä sekä työelämän kehittämis- ja palvelutehtävästä ja muista koulutuksen ja tutkintojen järjestämiseen liittyvistä asioista. Järjestämis lupaa koskevat säännökset sisältyvät aikuiskoulutuslain 4 ja 5 §:ään. Voimassa olevissa ammatillisen lisäkoulutuksen järjestämisluvissa ei ole koulutusaloittaisia rajoituksia. Luvassa määrätään opiskelijatyövuosien ja oppisopimusten vähimmäismäärät. Koulutuksen järjestäjät päättävät toimintansa organisoimisesta ja koulutuksen suuntaamisesta alueen koulutustarpeen mukaisesti järjestämisluvassa mahdollistamalla tavalla.

Ammatillisena peruskoulutuksena järjestettävä oppisopimuskoulutus on ainoa ammatillisen koulutuksen koulutusmuoto, jossa koulutuksen järjestäjän opiskelijamäärää ei säännellä. Koulutuksen järjestäminen ei ole myöskään sidottu ammatillisen peruskoulutuksen luvassa määrättyihin koulutuksen järjestämispaikkoihin eikä koulutusaloihin tai tutkintoihin. Tietopuolisen koulutuksen järjestäminen sen sijaan on mahdollista vain niillä aloilla/tutkinnoissa, joihin koulutuksen järjestäjällä on lupa. Oppisopimuskoulutuksen määrällinen sääntely ammatillisessa lisäkoulutuksessa otettiin käyttöön vuonna 1999. Valtakunnallisesta kiintiöstä päätetään vuosittain talousarviossa ja järjestäjäkohtaisista enimmäismääristä opetus- ja kulttuuriministeriön vuosittaisilla päätöksillä.

Vaihtoehtoisia sääntelykeinoja

Opiskelijamääräsääntely

Oppisopimuskoulutuksena järjestettävässä ammatillisessa peruskoulutuksessa opiskelijamäärän sääntelyn puuttuminen on mahdollistanut suuria järjestäjäkohtaisten opiskelijamäärien muutoksia ja samalla huomattavia arviomäärärahojen ylityksiä valtion talousarviossa koulutuksen järjestäjien rahoitukseen.

Liitteeseen 2 on sisällytetty koulutuksen järjestäjäkohtaisesti tiedot oppisopimusten määrien muutoksista vuosien 2002–2010 syyskuun 20. laskentapäivän määrien perusteella. Taulukon perusteella oppisopimusten määrissä tapahtuneet muutokset ovat vaihdelleet huomattavasti. Vertailua vaikeuttaa se, että tarkasteluajanjaksona valtakunnallinen ammatillisen peruskoulutuksen oppisopimusten määrä on vaihdellut 12 300–22 800 välillä ollen tarkastelujakson lopussa 14 300.

Oppisopimuskoulutuksen opiskelijamäärien seuranta on viime aikoina tehostettu sekä opetus- ja kulttuuriministeriön omilla erillisselvityksillä että Opetushallituksen perus- ja kustannustietojen kyselyiden yhteydessä, mm. rahoituksen perusteeksi ilmoitettujen opiskelijoiden alakohtaisen kohdentumisen osalta. Seurannan kehittäminen ja tehostaminen tulee todennäköisesti vähentämään epätarkoituksenmukaista opiskelijamäärien kasvua.

Opiskelijamäärien kehitystä ja koulutuksen järjestäjäkohtaisia muutoksia olisi mahdollista lieventää siten, että säädetään enimmäisprosentista, miten paljon opiskelijamäärä voi vuositasolla kasvaa koulutuksen järjestäjäkohtaisesti. Järjestelmä antaisi mahdollisuuden seurata opiskelijamäärien kehitystä ja puuttua mahdollisiin epäkohtiin riittävän aikaisessa vaiheessa. Järjestelmän toteuttaminen olisi kuitenkin käytännössä vaikeaa johtuen koulutuksen järjestäjien erilaisista opiskelijavolyymeista.

Mikäli seurannan tehostamista ja järjestäjäkohtaisten muutosten rajoittamista ei pidetä riittävinä toimenpiteinä opiskelijamääräkehityksen säätelyssä, on mahdollista määrätä myös järjestäjäkohtaisesti opiskelijamäärien enimmäismääristä. Opiskelijamäärään säätelyssä lähtökohtaisesti selkein järjestelmä olisi toteuttaa kiintiöinti vastaavalla tavalla kuin oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa eli määrätä koulutuksen järjestämisluvissa järjestäjäkohtaiset oppisopimuskoulutuksen opiskelijamäärien enimmäismäärät. Tulisi arvioida myös, voisiko järjestämisluvan enimmäisopiskelijamäärä käsittää sekä oppilaitosmuotoisen että oppisopimuskoulutuksen opiskelijat, jolloin koulutuksen järjestäjä voisi itse päättää, miten järjestämisluvan mukaista opiskelijamäärää kohdennetaan kumpaankin koulutuksen järjestämismuotoon. Järjestely korostaisi ammatillisen koulutuksen kokonaisuutta koulutuksen järjestämisessä ja koulutustarjonnan suuntaamisessa.

Oppisopimuskoulutuksen järjestämisluvat

Oppisopimuskoulutusta ammatillisena peruskoulutuksena saavat järjestää kaikki ne koulutuksen järjestäjät, joilla on ammatillisen peruskoulutuksen järjestämislupa.

Oppisopimuskoulutuksena järjestettävän ammatillisen peruskoulutuksen paikkamäärien kiintiöinti voitaisiin toteuttaa aikaisintaan vuoden 2012 alusta lukien. Uudistus edellyttäisi muutoksia opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettuun lakiin sekä opiskelijamäärien enimmäis-/vähimmäismäärien kirjaamista koulutuksen järjestämislupiin, joiden määrittäminen tulisi toteuttaa ensisijaisesti aikaisempien vuosien toteutuneiden opiskelijamäärien mukaisesti. Lisäksi opiskelijamäärien kohdentamisessa tulisi vastaavasti kuin oppilaitosmuotoisenkin koulutuksen kohdentamisessa käyttää mm. Tilastokeskuksen ennusteita työvoima- ja osaamistarpeiden alueellisista muutoksista ja ikärakenteen kehityksestä. Myös niiden koulutuksen järjestäjien osalta, joiden kohdalla opiskelijamäärän kehitys on poikennut keskimääräisestä valtakunnallisesta opiskelijamäärän kehityksestä, tulisi käyttää tapauskohtaista harkintaa.

Määrällinen säätely lisäisi hallinnollista työtä sekä koulutuksen järjestäjillä että opetushallinnossa. Ammatillisen koulutuksen lisääntyneestä vetovoimasta johtuen oppilaitosmuotoisen ammatillisen peruskoulutuksen täyttöaste koko maassa on vuonna 2010 alustavien syksyn laskentapäivän tietojen mukaan 100,3 prosenttia. Oppisopimuskoulutus on joustava ja työelämälähtöinen koulutusmuoto, jonka avulla koulutustarjontaa voidaan joustavasti täydentää ja kohdentaa koulutustarpeen mukaan. Lisäksi lukuun ottamatta viimeaikaisten toiminnan ja talouden tarkastusten kohteena olevia koulutuksen järjestäjiä, määrällinen kehitys on ollut maltillista, mikä ei puoltaisi määrällisen säätelyn ulottamista oppisopimuskoulutukseen.

Mikäli järjestämislupamenettelyä laajennetaan koskemaan oppisopimuskoulutuksena toteutettavaa ammatillista peruskoulutusta, tulisi järjestämislupia myönnettäessä arvioida koulutuksen järjestäjäkohtaisesti oppisopimuskoulutuksen järjestämisedellytykset ja erityiset koulutustarpeet mm. tutkintojen ja järjestämispaikkakuntien osalta.

Koulutusala/tutkintokohtainen sääätely

Tällä hetkellä oppisopimuskoulutuksena järjestettävässä ammatillisessa peruskoulutuksessa ja lisäkoulutuksessa koulutuksen järjestäjä voi järjestää oppisopimuskoulutusta millä tahansa koulutusallalla, kuitenkin siten, että tietopuoliset opintoja se voi järjestää vain niillä aloilla ammatillisessa peruskoulutuksessa, joiden järjestämiseen sillä on lupa. Muiden alojen tietopuoliset opinnot tulee ostaa muilta koulutuksen järjestäjiltä.

Äärimmäisessä tapauksessa koulutuksen järjestäjällä on luvassa yksi koulutusala, mutta se järjestää oppisopimuskoulutusta usealla koulutusallalla ostamalla tietopuoliset opinnot muilta koulutuksen järjestäjiltä. Sääätelyä olisi mahdollista uudistaa siten, että järjestämisluvassa voitaisiin antaa alakohtaista tarjontaa laajempi koulutustehtävä järjestää oppisopimuskoulutusta, mikäli siihen katsotaan olevan edellytyksiä ja se on koulutuksen alueellisen saavutettavuuden tai muusta syystä tarpeen. Järjestely olisi sopusoinnussa ammatillisen koulutuksen järjestäjäverkon kokoamisen vauhtihankkeen ja ammattiopistostrategian tavoitteiden kanssa. Maahan on muodostunut/muodostumassa alueellisia ammattiopistoja, joiden koulutustarjonta on laajaa ja joilla on edellytykset hoitaa oppisopimuskoulutuksen viranomaistehtävät tarvittaessa myös sellaisen alan osalta, jonka koulutustehtävää niillä ei ole. Suurimmilla ammattiopistoilla on pääsääntöisesti kaikki koulutusalat kattava koulutustarjonta.

Koulutuksen järjestämispaikkakuntakohtainen sääätely

Koulutuksen järjestäjillä on oppisopimuskoulutuksessa vapaus järjestää koulutusta muillakin paikkakunnilla kuin oppilaitosmuotoista koulutusta, jonka vakituiset koulutuspaikkakunnat on määrätty järjestämisluvassa. Eräissä tapauksissa oppisopimuskoulutusta on järjestetty ympäri maata, jolloin viranomaistehtävien hoitaminen ja koulutuksen alueellinen ennakointi lainsäädännössä säädetyllä tavalla vaikeutuu. Tällöin on kyseenalaista, tulevatko oppisopimuskoulutuksen viranomaistehtävät ja itse koulutus hoidetuksi asianmukaisesti.

Koulutuksen järjestämisluvan koulutuspaikkoja koskeva rajaus voitaisiin ulottaa myös oppisopimuskoulutukseen, jolloin po. koulutusta voisi järjestää vain luvassa määrättyllä alueella. Koulutusalue voisi olla järjestämisluvassa määrättyä toimialuetta laajempi, mikäli kysymys olisi valtakunnalliseksi katsottavasta koulutuksesta tai se katsottaisiin muutoin tarpeelliseksi. Järjestely edistäisi koulutuksen järjestäjien profiloitumista ja vastuuta oman alueensa koulutustarjonnan kokonaisuudesta. Lisäksi se vaikuttaisi myönteisesti työelämäyhteyksien vahvistumiseen ja viranomaistehtävien hoidon tehostamiseen. Opiskelijan näkökulmasta järjestely helpottaisi tiedonsaantia ja toiminnan läpinäkyvyyttä. Malli olisi myös ammattiopistostrategian tavoitteiden mukainen.

4.3 Koulutuskorvausjärjestelmän toimivuus

Ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen (1998/811) 6 §:n mukaisesti oppisopimuskoulutuksessa työnantajalle maksetaan työpaikalla tapahtuvan koulutuksen järjestämistä varten korvausta sen mukaan, mitä koulutuksesta arvioidaan työnantajalle aiheutuvan kustannuksia. Kustannuksia arvioitaessa otetaan huomioon koulutusala, suoritettava tutkinto sekä opiskelijan kokemus ja opintojen vaihe. Koulutuksen järjestäjä ja työnantaja sopivat korvauksesta kunkin oppisopimuksen osalta ennen sopimuksen hyväksymistä. Ministeriö voi myös antaa määräyksiä korvauksista, joita koulutuksen järjestäjät maksavat työnantajille työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävästä koulutuksesta. Määräystä koulutuskorvausten määrästä ei ole erikseen annettu.

Vuoden 2009 kustannustietojen perusteella koulutuskorvauksia maksettiin ammatillisessa peruskoulutuksessa 1 226 euroa opiskelijaa kohden ja ammatillisessa lisäkoulutuksessa 303 euroa opiskelijaa kohden. Alakohtaiset korvaukset vaihtelivat ammatillisessa peruskoulutuksessa 1 010 eurosta 1 724 euroon opiskelijaa kohden/vuosi. Vähiten koulutuskorvauksia maksettiin yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon aloilla ja eniten luonnonvara- ja ympäristöalalla.

Taulukko 5. Koulutuskorvaukset vuonna 2009

	Opiskelijamäärä	Koulutuskorvaukset/ opiskelija
Ammatillinen peruskoulutus	19 010	1 226,2
Ammatillinen lisäkoulutus	27 424	302,8

Koulutuskorvausten maksamisessa on koulutuksen järjestäjien välillä huomattavia eroavaisuuksia.³ Pienten koulutuskorvausten taustalla on erityisesti ammatillisessa lisäkoulutuksessa se, että työnantajat eivät koe koulutuskorvauksia merkittävinä. Koulutuskorvauksia on jätetty myös kokonaan maksamatta työnantajille, mikä menettely ei ole ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen mukainen. Oppisopimuskoulutuksessa työnantajalle maksetaan työpaikalla tapahtuvan koulutuksen järjestämisestä varten korvausta sen mukaan mitä koulutuksesta arvioidaan työnantajalle aiheutuvan kustannuksia.

Vaikka opetus- ja kulttuuriministeriö ei edelleenkään määräisi erikseen koulutuskorvauksen suuruudesta, koulutuskorvauksia tulisi koulutuksen järjestäjän taholta olla mahdollista porrastaa nykyistä paremmin esimerkiksi alakohtaisesti tai opintojen edetessä siten, että varmistetaan riittävä työpaikalla tapahtuvan oppimisen ohjaus ja tuki.

Koulutuskorvausjärjestelmää tulee siis edelleen kehittää työpaikalla tapahtuvan koulutuksen laadun varmistamiseksi ja sitä koskevien käytäntöjen yhdenmukaistamiseksi.

4.4 Tutkintoa pienempien koulutuskokonaisuuksien rahoitus

Nykytila

Ammatillisten perustutkintojen tutkinnon perusteita on uudistettu vuosina 2008–2010 siten, että viimeiset uudistetut tutkintojen perusteet otettiin käyttöön 1.8.2010 lukien.

Uudistetuissa ammatillisissa perustutkinnoissa tutkinnot muodostuvat tutkinnon osista, joita ovat ammatilliset tutkinnon osat, ammattitaitoa täydentävät tutkinnon osat ja vapaasti valittavat tutkinnon osat. Oppisopimusmuotoisessa koulutuksessa tavoitteena voi olla koko tutkinnon sijaan suorittaa yksittäisiä tutkinnon osia tai toinen osaamisala ammatillisesta perustutkinnosta. Koulutuksen pituus ja sisältö määritellään tavoitteen perusteella. Opetus- ja kulttuuriministeriö on aikaisemmin linjannut, että tavoiteltaessa muuta kuin koko tutkintoa, koulutus tulee toteuttaa muun lisäkoulutuksen tutkintoon valmistavan koulutuksen rahoituksella. Koulutuksen ja oppisopimuksen pituuden ollessa alle neljä kuukautta, sitä ei tule ilmoittaa lainkaan rahoituksen perusteeksi.

Keskeisin esimerkki uuden osaamisalan suorittamisesta on lähihoitajan tutkinnon suorittanut, joka työnantajan osaamistarpeen perusteella erikoistuu uudelle osaamisalueelle. Esimerkkinä voi olla ensihoidon osaamisalaan erikoistuneen lähihoitajan siirtyminen suorittamaan vanhustyön osaamisalaa. Tilanne realisoituu, kun työntekijä saman työnantajan

³ Taulukko koulutuksen järjestäjäkohtaisista koulutuskorvausten määristä on liitteenä 3.

palveluksessa vaihtaa toimenkuvaansa. Osaamisalan kokonaisuus vastaa kolmasosaa eli pääsääntöisesti yhden lukuvuoden pituista opiskeluaikaa, jonka toteuttamisessa aikaisempi koulutus ja osaaminen tunnustetaan koulutuksen sisältöä määriteltäessä siten, että koulutus kohdistuu uuden oppimiseen. Koulutus on tavoiteltavan ammattitaidon tason puolesta perustutkintoon valmistavaa koulutusta.

Opiskelijan suorittaessa ammatillisen perustutkintorakenteen mukaista yksittäistä tutkinnon osaa, oppisopimuskoulutuksen opiskelijatietojen ilmoittamisesta annetun ohjeen mukaan opiskelijat kirjataan oppisopimuskoulutuksessa ammatillisen lisäkoulutuksen ei-tutkintotavoitteisen koulutuksen opiskelijamääriin. Oppilaitosmuotoisen koulutuksen kohdalla tällainen tutkinnon osaa tai osia suorittava opiskelija ilmoitetaan ammatillisen peruskoulutuksen rahoituksen perusteeksi, mikäli opiskelun päätoimisuusvaatimus täyttyy. Oppisopimuskoulutuksen kohdalla ilmoittaminen muun lisäkoulutuksen rahoituksen perusteeksi perustuu lähtökohtaan, että kyseessä on luonteeltaan ei-tutkintoon valmistava, osaamiskokonaisuudeltaan ja pituudeltaan lyhyempi lisäkoulutus. Kyseisen koulutuskokonaisuuden tavoitteena on ensisijaisesti vastata yrityksen tai työnantajan erityisosaamisen tarpeisiin luonteeltaan lisäkoulutuksen tyyppisellä koulutuksella.

Taulukko 6. Ammatillisen perustutkintorakenteen mukaisen koulutuksen rahoitus oppisopimuskoulutuksessa.

Koulutuksen osaamistaso		Rahoitus	
Sisällöllinen laajuus	Laajuus opintoviikoina	Rahoituksen määräytymisperuste	Yksikköhinta euroa
Lähihoitajan perustutkinto - Vanhustyön koulutusohjelma	120 ov	Peruskoulutuksen yksikköhinta	6 599
- Ensihoidon koulutusohjelma	40 ov	Peruskoulutuksen yksikköhinta	6 599
Lähihoitajan perustutkinnon osat - Hoito- ja huolenpityön perusteet - Asiakaspalvelutyön perusteet	12 ov	Muun ammatillisen lisäkoulutuksen yksikköhinta	2 361

Arvio nykytilasta

Oppisopimuskoulutuksen tavoitteen ollessa kokonaan uuden osaamisalan mukaisen kokonaisuuden saavuttaminen, koulutus on luonteeltaan enemmän perustutkintoon valmistavaa koulutusta kuin lisä- tai täydennyskoulutusta. Oppisopimusmuotoisena koulutuksena uuden osaamisalan kokonaisuuden suorittaminen perustuu osaamisen ja työtehtävien puolesta työnantajan tai yrityksen perustutkintotasoihin ammattitaitovaatimuksiin. Oppisopimuksen pituuden puolesta uuden osaamisalan ammattitaitovaatimusten saavuttaminen edellyttää yleensä noin kolmasosaa koko tutkinnon koulutuksen pituudesta.

Yksittäisiä tutkinnon osia koskevien suoritusten kohdalla oppisopimuskoulutuksen ja oppilaitosmuotoisen koulutuksen rahoitusjärjestelmät poikkeavat toisistaan.

4.5 Ammatti- ja erikoisammattitutkinnon osien ja amk-opintojen rahoitus perustutkintoon valmistavassa koulutuksessa

Nykytila

Uusien tutkinnon perusteiden mukaisesti ammatillisten perustutkintojen valinnaisiin osuuksiin voidaan sisällyttää opintoja ammattitutkinnoista, erikoisammattitutkinnoista ja ammattikorkeakouluopinnoista. Uudistetut tutkintojen perusteet mahdollistavat myös sen, että tutkinnon laajuus voi ylittää 120 opintoviikon perustutkinnon määrän.

Arvio nykytilasta

Tutkinnon perusteiden uudistamisen yhteydessä mahdollistettu ammatti- ja erikoisammattitutkintojen osien ja ammattikorkeakouluopintojen sisällyttäminen osaksi perustutkintoon valmistavaa koulutusta on rahoitusjärjestelmän näkökulmasta haasteellinen. Ammatti- ja erikoisammattitutkintojen perusteet on määritelty näyttötutkintojärjestelmän mukaisesti, jossa opintojen laajuutta ei määritellä opintoviikkoina. Näin ollen sisällytettäessä ammatti- ja erikoisammattitutkintojen osia opetussuunnitelmaperusteisena koulutuksena järjestettävään perustutkintoon, sisällytettävien opintojen laajuutta ei voida määritellä opintoviikkoina.

Toisaalta ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen 2 §:n mukaan ammatilliseen perustutkintoon johtavat opinnot on järjestettävä siten, että opinnot voidaan suorittaa niiden laajuutta vastaavassa ajassa. Lisäksi vaikutusta on myös sillä, että valinnaisten opintokokonaisuuksien määriä on uusissa tutkinnon perusteissa lisätty.

Lähtökohtaisesti 120 opintoviikon ylittävää osuutta, joka ylitys on aiheutunut lisäkoulutuksen tutkinnon osista, ei tulisi toteuttaa perustutkintorahoituksella. Toisaalta rahoituslaki ei mahdollista samanaikaisesti kahden eri rahoitusperusteen käyttöä saman opiskelijan kohdalla. Suoritemäärälaskennan perustuessa laskentapäiväperusteiseen järjestelmään myös rahoitusperusteiden vaihtuminen kesken koulutuksen on ongelmallista.

Koska lisäkoulutuksen yksikköhinta on alle puolet peruskoulutuksen yksikköhinnasta, järjestelmällä voi olla ohjaavaa vaikutusta toteuttaa lisäkoulutusta ammatillisen peruskoulutuksen rahoituksella. Tämä vaikuttaa myös kuntien rahoitusosuuteen, koska vain ammatillinen peruskoulutus kuuluu sen piiriin.

Perustutkinnon perusteiden uudistamista ei ole toistaiseksi otettu huomioon rahoitusjärjestelmässä.

Edellä tarkastellut kehittämistarpeet ovat nousseet esille myös ammatillisen tutkintojärjestelmän kehittämishankkeen (TUTKE-hanke) yhteydessä, jonka loppuraportti valmistui marraskuussa 2010.

5 Johtopäätökset ja ehdotukset

5.1 Johtopäätökset

Rahoitusjärjestelmällä on keskeinen merkitys oppisopimuskoulutuksen ohjausjärjestelmässä. Työryhmä toteaa, että oppisopimuskoulutuksen rahoitusjärjestelmään liittyy kehittämishaasteita, jotka liittyvät osittain koko ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän kehittämiseen. Näin ollen oppisopimuskoulutuksen rahoitusjärjestelmän toimivuutta tulee jatkossa arvioida yhä enemmän osana ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän kokonaisuutta.

Oppisopimuskoulutuksen keskeisimmät erityispiirteet liittyvät työsuhdeperusteisuuteen sekä siihen, että pääosa ammattitaidon saavuttamistavoitteesta tulee hankkia työtehtäviä tekemällä. Rahoitusjärjestelmän tulee ohjata koulutuksen järjestäjien valtionosuusrahoituksen käyttöä siten, että työpaikalla tapahtuvaan koulutukseen liittyvien viranomaistehävien asianmukainen hoitaminen on mahdollista. Oppisopimuskoulutus mahdollistaa koulutuksen järjestäjälle oppilaitosmuotoista koulutusta laajemman harkintavallan sekä saatavan rahoituksen että käytettävien resurssien osalta. Koulutuksen järjestäjällä on harkintavaltaa päättää kustannustasoon vaikuttavista tietopuolisen koulutuksen määristä ja koulutuskorvauksista sekä rahoituksen määrään vaikuttavasta oppisopimuksen pituudesta.

Yksikköhinnan määräytymisperusteet

Työryhmä ei pidä oppisopimuskoulutuksen omaa kustannuspohjaa yksinään riittävän luotettavana valtionosuuden perusteen määrittämiseksi. Mikäli oppisopimuskoulutuksen omat kustannukset otettaisiin huomioon valtionosuuden pohjaa laskettaessa, tulisi ne huomioida osana ammatillisen peruskoulutuksen kokonaiskustannuksia. Työryhmä on laatinut ko. toteuttamistavoista erilaisia vaihtoehtoja, jotka on selostettu edellä luvussa 3.

Ammatillisena peruskoulutuksena järjestettävän oppisopimuskoulutuksen yksikköhinnan määräytymisperusteen toimivuuden arvioinnissa keskeinen haaste on kustannustietojen kohdentamisessa olevat ongelmat. Työryhmä toteaa, että rahoitusjärjestelmään liittyvän kustannustiedonkeruun mukaiset tiedot (kustannusten jakoperusteet) oppisopimuskoulutuksen kustannuksista eivät kaikilta osin ole luotettavia. Erityisesti tietopuolisen koulutuksen ja välillisten hallintokustannusten osalta koulutuksen järjestäjillä on vaihtelevia käytäntöjä. Yksikkökustannuksia koskevat tiedot vaihtelevat koulutuksen järjestäjien välillä ilman, että niille olisi löydettävissä selittäviä tekijöitä.

Työryhmä toteaa myös, että ammatillisena lisäkoulutuksena järjestettävän oppisopimuskoulutuksen yksikköhinnan määräytyminen budjetinvaraisesti poikkeaa oppilaitosmuotoisen ammatillisen lisäkoulutuksen yksikköhintojen määräytymisperusteista.

Säätely

Työryhmä toteaa, että ammatillisena peruskoulutuksena järjestettävän oppisopimuskoulutuksen määrän säätelemättömyys on aiheuttanut ongelmia oppisopimusten rahoituksessa. Oppisopimuskoulutuksena järjestettävän ammatillisen peruskoulutuksen nykytilanne, jossa opiskelijapaikkamääriä ei ole säädelty voi aiheuttaa epätervettä kilpailua ja epäjohtonmukaisuutta perus- ja lisäkoulutuksen opiskelijamääräkehityksessä. Määrän kasvu on keskittynyt muutamalle koulutuksen järjestäjälle ja on ollut alueellisesti eriytynyttä. Työryhmä on luvussa 4.2. selvittänyt oppisopimusten määrien säätelyn tarpeellisuutta sekä erilaisia vaihtoehtoja mm. koulutuksen järjestäjäkohtaisen tarjonnan enimmäismäärän, enimmäismäärän muutoksen sekä alueellisuuden ja alakohtaisuuden osalta. Työryhmän näkemyksen mukaan erityisesti alue- ja alakohtaisen säätelyn tarpeellisuutta on syytä selvittää koulutuksen laadun varmistamiseksi. Selvitys tulee tehdä koko ammatillisen koulutuksen kokonaisuuden säätelyjärjestelmän kehittämistarpeiden arvioinnin yhteydessä.

Työryhmä toteaa kuitenkin, että ammatillisen peruskoulutuksen oppisopimusten määrien voimakas vähentyminen vuodesta 2009 alkaen vähentää oppisopimusten määrien tai tarjonnan säätelyn lyhyen aikavälin muutostarpeita.

Suoritemäärien määräytyminen

Työryhmä toteaa, että oppisopimuskoulutuksen aloitus- ja päättymispäivämäärissä voi tietyiltä osin olla poikkeavuutta verrattaessa järjestelmää mm. oppilaitosmuotoisen ammatillisen peruskoulutuksen aloitus- ja päättymisajankohtiin. Järjestelmä voi jossain määrin sisältää kannustavia tekijöitä jatkaa oppisopimuksia valtionosuusrahoituksen lisäämiseksi ilman, että koulutustavoitteen saavuttaminen sitä edellyttäisi. Oppisopimuskoulutuksen perustuessa ensisijaisesti työpaikalla tapahtuvan opetuksen määrään, sopimuksen pituudet eivät aina ole suorassa vaikutusyhteydessä kustannuksiin. Samalla on kuitenkin huomiotava, että oppisopimuskoulutuksen rahoitusjärjestelmässä sovellettavat nk. neljän ja kahdeksan kuukauden säännöt vähentävät kannustavia tekijöitä oppisopimusten epätarkoituksenmukaiseen jatkamiseen.

Työryhmä toteaa, että suoritemäärien määräytymisen uudistaminen edellyttäisi merkittävää tiedonkeruujärjestelmien uudistamista ja samalla eriyttäisi ammatillisen koulutuksen järjestämismuotojen ohjausjärjestelmiä toisistaan.

Koulutuskorvausjärjestelmä

Työryhmä toteaa, että työsuhdeperusteisessa järjestämismuodossa koulutuskorvausjärjestelmän toimivuudella on keskeinen merkitys. Koulutuskorvausten määrät vaihtelevat kohtuuttoman paljon koulutuksen järjestäjien kesken. Koulutuskorvausjärjestelmän toimivuutta on tarpeen edelleen kehittää työpaikalla tapahtuvan koulutuksen laadun varmistamiseksi ja sitä koskevien käytäntöjen yhdenmukaistamiseksi. Työryhmä toteaa, että oppisopimuskoulutuksen laadun kehittämisen yhteydessä tulisi kiinnittää huomiota periaatteisiin, joilla koulutuskorvausten taso määritellään.

Koko tutkintoa suppeampien osaamiskokonaisuuksien rahoitus

Ammatillisen perustutkintorakenteen mukaisten tutkintoa pienempien osaamiskokonaisuuksien rahoitusperusteet ovat osittain epäselviä. Asiaa tulisi tarkastella osana ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän kokonaisuutta. Tavoitteena tulisi olla, että eri jär-

jestämismuotojen rahoitus määräytyisi johdonmukaisesti. Työryhmä toteaa, että tältä osin rahoitusperusteita tulisi kehittää osana kokonaisuutta siten, että samalla voidaan edistää yksilöllisten koulutuspolkujen mahdollisuuksia.

Perustutkintoon sisällytettävät ammatti- ja erikoisammattitutkintojen osat

Uudistetut tutkinnon perusteet, jossa ammatti- ja erikoisammattitutkintojen osia voidaan sisällyttää osaksi perustutkintoon valmistavaa koulutusta, aiheuttavat ongelmia oppisopimuskoulutuksen rahoitukseen. Ongelmien laajuus ei toistaiseksi ole tiedossa, koska uudistus on saatettu loppuun vasta kuluvan vuoden aikana. Keskeisiä haasteita ovat erot perus- ja lisäkoulutuksen yksikköhinnoissa, laajuuksien määrittelyissä sekä kustannustietojen sisällyttämisessä kuntien rahoitusosuuden piiriin.

Rahoitusjärjestelmän näkökulmasta tutkinnon perusteiden uudistaminen vaikuttaa kokonaisuutena koko ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen rahoitusjärjestelmien soveltamiseen.

5.2 Ehdotukset

Työryhmä ei esitä opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevaan lainsäädäntöön muutoksia, jotka koskisivat yksinomaan oppisopimuskoulutusta.

Työryhmän työssä on tullut esille eräitä (tässä raportissa esitettyjä) oppisopimuskoulutuksen rahoitusjärjestelmään liittyviä kehittämistarpeita, jotka tulee ratkaista koko ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmää uudistettaessa. Myös ammatillisena peruskoulutuksena järjestettävän oppisopimuskoulutuksen omien kustannusten käyttö yksikköhinnan määräytymisperusteena liittyy tähän kokonaisuuteen. Oppisopimuskoulutuksen kustannustietojen käyttö yksikköhinnan määräytymisperusteena edellyttää koko ammatillisen koulutuksen kustannuspohjan tarkastelua.

Keskimääräisten yksikköhintojen laskenta vuodelle 2008

Indeksit vuosille 2006: 2,6 %, 2007: 2,4 % ja 2008: 5,2 %

Koulutustyyppi	Yksiköitä yht. 2009 todelliset	Todelliset käyttömenot. ilman arvonlisäveroa vuonna 2009	Arvonlisäve- roton keskim. yksikköhinta 2012 (euroa) S=P+Q+R	Rahoitus yhteensä 2012	Rahoituksen osuus % nykyisen lain mukaan lasketusta
1. Oppiksella oma pohja					
Ammatillinen koulutus	142 799	1 334 647 538	10 740,71	1 533 759 881	100,0%
Oppisopimuskoulutus	19 010	99 947 736	5 504,75	104 645 280	81,2%
<i>Yhteensä</i>	161 809	1 434 595 274	10 241,08	1 638 405 160	98,5%
Oppiksen osuus % oppilaitosmuotoisesta		7,5	51,3	6,8	
2. Yhteinen pohja					
<i>Yhteensä</i> painotettu	154 800	1 434 595 274	10 583,69	1 638 353 673	98,5%
A. Oppiksen hinta painotetusta	63,13 %		6 681,49	127 015 035	98,5%
A. Oppilaitosmuotoisen hinta			10 583,69	1 511 338 638	98,5%
B. Oppiksen hinta painotetusta	52,80 %		5 588,19	106 231 489	82,4%
B. Oppilaitosmuotoisen hinta			10 729,24	1 532 122 185	99,9%
C. Oppiksen hinta painotetusta	58,00 %		6 138,54	116 693 681	90,5%
C. Oppilaitosmuotoisen hinta			10 655,97	1 521 659 993	99,2%
3. Nykyinen laskenta					
Ammatillinen koulutus	lasketaan kuten rivi 5		10 740,71	1 533 759 881	100,0%
Oppisopimuskoulutus	63,13 %		6 780,61	128 899 348	100,0%
<i>Nykyinen yhteensä</i>				1 662 659 229	100,0%

Oppisopimuskoulutuksena toteutettavan ammattillisen peruskoulutuksen opiskelijamäärät 20.9.

Sisältää 21.1.–19.9. alkaneen ja päättyneen koulutuksen

Koulutuksen järjestäjä	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2010	Muutos 2002->2010
	määrä	muutos%	muutos%	muutos%	muutos%	muutos%	muutos%	muutos%	muutos%	määrä	
016181 Adulta Oy	95	4,2	-2,0	173,2	186,0	171,6	11,2	-66,3	-100,0	0	-100 %
017081 Ami-säätiö	170	50,0	-0,8	19,0	15,9	13,2	14,4	7,3	-3,7	467	175 %
011821 Ammattien-edist.laitossäätiö	0	30	143,3	167,1	68,2	76,2	0,2	0,7	-22,6	451	
053041 Axxell Utbildning Ab	84	-27,4	154,1	-19,4	-11,2	-8,1	10,8	8,0	-27,0	89	6 %
031636 Espoon seudun koulutusky. Omnia	349	10,6	-3,9	2,2	8,4	23,4	19,3	-4,6	-11,6	510	46 %
031746 Et.-Karjalan koulutuskuntayht.	164	30,5	13,1	-9,9	-29,4	29,2	7,5	-15,9	-4,4	172	5 %
010681 Etelä-Savon Koulutus Oy	281	-13,9	-5,4	3,1	5,1	8,9	14,8	-13,2	-12,3	236	-16 %
024681 Haaga Instituutti-säätiö	0			4	925,0	56,1	-32,8	-60,5	-76,5	4	
012451 Helmi Liiketalousopisto Oy	0			2	750,0	41,2	-20,8	-15,8	-56,3	7	
000913 Helsingin kaupunki	1 837	-5,0	-20,5	-0,6	-10,2	5,6	0,6	-4,9	-9,7	1 130	-38 %
010861 Helsinki Business College Oy	85	63,5	3,6	22,2	8,0	78,9	-27,6	-24,0	-21,4	147	73 %
016321 Hengitysliitto Heli ry	76	-22,4	-10,2	-24,5	-15,0	-5,9	-28,1	-56,5	140,0	24	-68 %
023291 Hevosopisto Oy	1	400,0	-40,0	-33,3	100,0	-75,0	700,0	25,0	-20,0	8	700 %
031566 Hlinnan seud. koul.kuntayhtymä	143	-8,4	16,8	-3,3	11,5	27,3	-2,9	-18,6	-4,8	158	10 %
053071 Hyria koulu-tus Oy	196	37,8	-8,9	-4,1	24,6	-1,0	-15,5	-7,3	-3,5	220	12 %
031386 Itä-Savon koulutuskuntayhtymä	96	8,3	21,2	7,1	11,9	-9,3	-18,2	-8,0	-33,0	69	-28 %
031326 Itä-Uudenmaan koul.kuntayhtymä	243	-9,5	-8,2	-17,3	4,8	66,9	19,9	-8,9	-13,5	276	14 %
001643 Jalasjärven kunta	0		148	66,2	209,3	115,2	63,4	-13,2	-62,1	881	
016391 Jkylän krist. opiston säätiö	0		28	78,6	22,0	-1,6	30,0	0,0	-20,5	62	
031076 Jyväskylän koulutuskuntayhtymä	375	14,1	6,3	2,2	-0,9	1,1	0,2	-11,8	-12,9	359	-4 %
031806 Järvisseudun koul.kuntayhtymä	95	0,0	8,4	-20,4	17,1	39,6	-24,6	17,8	-26,1	88	-7 %
031136 K-Pohjanmaan koulutusyhtymä	173	-2,9	0,0	-7,1	3,2	-10,6	2,1	-17,7	28,9	156	-10 %
031156 K-Uudenmaan koulutuskuntayht.	445	4,7	-21,9	-8,0	16,1	13,9	9,0	-15,9	-20,2	324	-27 %
051746 Kainuun maa-kuntakuntayhtymä	165	-26,1	17,2	1,4	-3,4	-12,9	33,6	7,4	-10,3	157	-5 %
031106 Kalajokilaakson koulutus.ky	94	-5,3	-27,0	-18,5	3,8	45,5	43,8	-11,3	-7,8	94	0 %

016431 Kanneljärven kansanop.kann.yhd	0			3	366,7	50,0	9,5	-4,3	-40,9	13	
012191 Kauppiaitten Kauppaoppilait.Oy	0						20	110,0	11,9	47	
031856 Kemi-Tornionl.koul.ky. Lappia	260	11,5	2,1	-11,8	-11,5	-2,6	0,4	-31,4	-18,7	126	-52 %
003203 Kemijärven kaupunki	59	-6,8	9,1	8,3	4,6	32,4	-1,1	-58,4	-13,5	32	-46 %
015851 Koillis-Suomen Aikuiskoul.Oy	58	-20,7	-6,5	4,7	2,2	6,5	32,7	-20,0	-23,1	40	-31 %
031836 Kotkan-Haminan seudun koul.ky	79	16,5	6,5	6,1	-10,6	17,2	0,0	0,9	-5,5	104	32 %
002863 Kouvolan kaupunki	104	1,9	53,8	-3,7	8,9	15,8	43,4	-30,6	-10,7	176	69 %
031226 Loun.-Hämeen amm.koul.kuntayht	148	5,4	-5,8	5,4	5,8	-22,6	-26,0	5,3	-4,0	95	-36 %
031216 Lounais-Suomen koul.ky	96	-19,8	5,2	17,3	7,4	-16,7	16,5	-4,0	2,1	97	1 %
031756 Länsi-Pirkanmaan koul.kuntayht	73	5,5	-18,2	-11,1	19,6	41,8	-8,4	-11,5	2,6	79	8 %
031206 Länsi-Uudenmaan ammattikoul.ky	235	-13,6	-7,4	-17,6	-12,3	18,4	28,0	-12,6	3,3	186	-21 %
014261 Markkinointi-Inst. kann.yhd.ry	0		150	95,3	11,9	-14,6	-12,9	-21,7	1,6	194	
023311 MJK-koulutuskeskus ry.	184	77,2	65,6	37,6	42,3	-3,6	-36,0	-43,6	-50,0	184	0 %
031486 Optima samkommun	146	5,5	-28,6	8,2	19,3	2,8	21,2	-18,1	-11,7	128	-12 %
015991 Oulun Aikuis-koulutuskeskus Oy	2	-100,0					15	233,3	4,0	52	2500 %
013101 Oulun diakonissal. säätiö	1	-100,0							0	0	-100 %
031686 Oulun seudun koulutuskuntayht.	686	-15,3	-4,6	-13,9	5,5	49,5	0,0	-26,7	-8,0	507	-26 %
012541 Oy Porvoon kauppaoppilaitos	0			17	282,4	196,9	40,9	8,1	-9,2	267	
025651 P-Suomen koulutuskeskussäätiö	4	0,0	450,0	177,3	49,2	219,8	22,0	-33,0	-35,3	154	3750 %
031286 P.-Karjalan koulutuskuntayht.	239	3,8	-1,6	-1,6	11,3	22,1	3,4	-9,5	0,3	306	28 %
031846 Pirkanmaan koulutuskonserni-ky	1 051	-10,3	-14,6	-1,1	10,6	22,7	3,5	-16,0	-8,4	860	-18 %
006093 Porin kaupunki	555	-5,8	-10,5	-5,1	-2,0	0,7	14,4	0,0	-13,8	432	-22 %
006383 Porvoon kaupunki	27	-18,5	36,4	-50,0	86,7	-7,1	23,1	-9,4	3,4	30	11 %
031696 Päijät-Hämeen koulutuskonserni	640	-0,6	-20,3	-4,3	42,5	23,6	-6,8	-20,2	-18,7	516	-19 %
031346 Raision seudun koul.kuntayht.	106	0,0	-23,6	-12,3	73,2	13,8	35,0	40,7	-8,3	244	130 %
031666 Rovaniemen koulutuskuntayhtymä	227	5,3	8,8	6,2	-16,7	-6,5	12,6	-15,3	-7,3	190	-16 %
031376 Salon seudun koulutuskuntayht.	131	-14,5	-3,6	6,5	20,0	44,2	-10,1	-41,3	-9,5	95	-27 %
031016 Sastamalan koulutuskuntayhtymä	55	10,9	-16,4	-5,9	62,5	50,0	26,5	18,2	46,9	257	367 %
031816 Savon koulutuskuntayhtymä	454	20,7	-4,4	-12,2	-17,0	-15,2	9,6	-14,6	16,5	353	-22 %
031716 Seinäjoen koulutuskuntayhtymä	198	4,5	-5,3	-15,8	3,6	17,5	19,9	-17,0	-12,0	176	-11 %

031026 Siika-Pyhä-jokial.koulutusky.	68	25,0	0,0	-14,1	1,4	29,7	141,7	32,8	-36,4	196	188 %
031516 Sk. för yrk. utbild. i Ö-Nyland	4	-50,0	-50,0	-100,0			1	200,0	133,3	7	75 %
023701 Suomen kirkon seurak.op.säätiö	131	16,8	9,8	11,9	11,7	49,5	5,4	6,9	-11,6	313	139 %
016861 Suomen nuoriso-opist.kann.yhd.	7	57,1	-9,1	30,0	0,0	46,2	-15,8	-25,0	33,3	16	129 %
012921 Suomen yrittäjäopiston kann.Oy	0						3	-33,3	-50,0	1	
031676 Suupohjan koulutuskuntayhtymä	47	-6,4	6,8	29,8	24,6	-13,2	21,2	0,0	-3,8	77	64 %
025271 Sv.framtidsski Hforsreg. Ab	0							31	61,3	50	
017071 Turun aikuis-koulutussäätiö	0					238	305,5	-32,6	-67,2	213	
011681 Turun ammattiopistosäätiö	0							10	-70,0	3	
008533 Turun kaupunki	341	3,2	-1,7	-1,7	15,9	-2,5	7,8	-5,1	-13,0	342	0 %
013611 Työteho-seura ry	31	425,8	49,7	-44,7	5,9	35,7	164,4	-34,9	-46,7	178	474 %
008953 Uudenkaupungin kaupunki	71	-54,9	-3,1	58,1	4,1	-3,9	218,4	-1,3	17,5	181	155 %
009053 Vaasan kaupunki	101	43,6	-24,1	-15,5	-3,2	14,4	35,0	9,4	17,1	178	76 %
000923 Vantaan kaupunki	311	-8,4	-10,9	-7,5	-11,9	35,7	42,3	-2,5	-7,7	360	16 %
031476 Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä	107	6,5	28,9	-2,0	-3,5	11,5	12,3	-17,2	-17,4	119	11 %
031506 Äänekosken amm.koul.kuntayhtym	140	-7,9	2,3	-3,8	-1,6	10,4	-7,2	-3,9	-10,6	110	-21 %
<i>Raportti yhteensä</i>	12 344	2,5	-0,7	2,8	16,2	31,2	15,9	-17,9	-23,3	14 373	16 %

Oppisopimuskoulutuksen koulutuskorvaukset ja erillisrahoitus vuonna 2009

Koulutuksen järjestäjä	-PERUSKOULUTUS-			-LISÄKOULUTUS-		
	Opis- kelija- määrä	Työnan- tajalle maksetut koulutus- korvaukset	Muu erillis- rahoitus	Opis- kelija- määrä	Työnan- tajalle maksetut koulutus- korvaukset	Muu erillis- rahoitus
017081 Ami-säätiö	482	361 669	44 797	517	5 755	12 081
011821 Ammattienedist.laitos-säätiö	596	71 032	0	528	3 960	0
014341 AVA-instituutin Kannatusyhdyd.ry	0	0	0	168	9 836	0
053041 Axxell Utbildning Ab	101	154 676	0	82	7 648	9 420
031636 Espoon seudun koulutusky.Omnia	591	788 441	0	1 086	278 819	0
031746 Et.-Karjalan koulutuskuntayht.	188	245 210	493	599	175 440	0
010681 Etelä-Savon Koulutus Oy	289	483 678	0	436	182 956	0
024681 Haaga Instituutti-säätiö	30	27 237	199 513	44	0	132 577
053081 Haus Kehittämiskeskus Oy	0	0	0	8	1 230	0
012451 Helmi Liiketalousopisto Oy	15	1 200	1 252	0	0	0
000913 Helsingin kaupunki	1 316	2 071 817	13 116	2 161	807 907	4 116
010861 Helsinki Business College Oy	200	72 669	63 274	134	8 245	64 019
016321 Hengitysliitto Heli ry	17	7 984	0	85	3 695	0
023291 Hevosopisto Oy	10	0	0	4	0	0
031566 Hlinnan seud.koul.kuntayhtymä	180	127 935	0	322	44 820	0
053071 Hyria koulutus Oy	226	260 680	0	629	89 539	0
012811 Invalidiliitto ry	0	0	0	11	7 290	0
031386 Itä-Savon koulutuskuntayhtymä	107	225 230	0	191	67 370	0
031326 Itä-Uudenmaan koul.kuntayhtymä	326	588 316	0	458	142 279	0
001643 Jalasjärven kunta	2 536	2 692 870	0	128	50 896	0
016391 Jkylän krist.opiston säätiö	74	43 501	0	0	0	0
024761 Johtamistaidon opisto JTO	0	0	0	179	7 625	0
014281 Jollas-Opisto Oy	0	0	0	206	3 221	0
031076 Jyväskylän koulutuskuntayhtymä	425	1 027 695	0	1 002	771 090	0
031806 Järvisseudun koul.kuntayhtymä	114	277 233	0	233	66 500	0
014291 K-instituutti Oy	0	0	0	225	20 000	0
031136 K-Pohjanmaan koulutusyhtymä	131	185 815	0	399	265 025	0
031156 K-Uudenmaan koulutuskuntayht.	444	628 038	62 965	864	201 207	0
051746 Kainuun maakunta-kuntayhtymä	175	237 249	3 206	527	75 884	9 618
031106 Kalajokilaakson koulutus.ky	108	163 260	0	212	33 475	0
016431 Kanneljärven kansanop.kann.yhd	24	13 320	60	0	0	0
012191 Kauppiaitten Kauppaoppilait.Oy	31	81 450	3 784	0	0	0
031856 Kemi-Tornionl. koul.ky. Lappia	182	231 532	10 353	492	50 597	54 032
003203 Kemijärven kaupunki	53	108 326	0	103	49 318	0
023801 Kiint.alan koul.säät.amm.oppil	0	0	0	74	0	14 651
015851 Koillis-Suomen Aikuiskoul.Oy	58	88 475	0	68	19 225	0
031836 Kotkan-Haminan seudun koul.ky	110	147 378	0	373	66 333	0
002863 Kouvolan kaupunki	234	283 040	0	395	217 685	0
031226 Loun.-Hämeen amm.koul.kuntayht	93	96 305	0	214	31 104	35 680
031216 Lounais-Suomen koul.ky	95	141 342	2 779	96	27 870	0

031756 Länsi-Pirkanmaan koul.kuntayht	82	184 470	0	102	15 670	0
031206 Länsi-Uudenmaan ammattikoul.ky	188	171 345	0	304	23 018	0
014261 Markkinointi-Inst. kann.yhd.ry	208	122 900	0	113	7 450	0
023311 MJK-koulutuskeskus ry.	453	55 534	0	150	17 887	0
031486 Optima samkommun	147	228 874	0	225	72 955	0
015991 Oulun Aikuiskoulutuskeskus Oy	46	113 613	0	0	0	0
031686 Oulun seudun koulutuskuntayht.	624	762 062	25 566	1 010	359 859	12 249
012541 Oy Porvoon kauppaoppilaitos	301	402 539	3 301	63	4 790	0
025651 P-Suomen koulutuskeskussäätiö	275	348 996	2 104	126	15 330	50
031286 P.-Karjalan koulutuskuntayht.	317	710 934	722	683	218 665	1 554
031846 Pirkanmaan koulutus konserni-ky	1 001	1 766 655	1 259	1 838	817 871	2 308
012011 POHTO Oy	0	0	0	96	0	0
006093 Porin kaupunki	497	921 858	144	1 170	583 665	336
006383 Porvoon kaupunki	35	36 211	653	0	0	0
031696 Päijät-Hämeen koulutus konserni	680	826 899	0	984	154 715	0
015821 Raahen aikuiskoulutuskeskus oy	0	0	0	166	6 980	0
031346 Raison seudun koul.kuntayht.	248	104 270	150	312	5 780	189
011541 Rakennusteollisuus RT ry	0	0	0	18	0	0
023301 Rastor Oy	0	0	0	276	11 112	0
031666 Rovaniemen koulutuskuntayhtymä	227	500 667	2	431	222 647	0
031376 Salon seudun koulutuskuntayht.	136	137 367	0	327	38 420	0
031016 Sastamalan koulutuskuntayhtymä	161	105 908	0	244	48 476	0
031816 Savon koulutuskuntayhtymä	317	615 798	0	1 010	270 043	0
031716 Seinäjoen koulutuskuntayhtymä	214	310 700	0	576	159 032	0
031026 Siika-Pyhäjokial.koulutusky.	279	99 229	0	142	9 275	0
031516 Sk. för yrk.utbild.i Ö-Nyland	2	1 320	0	0	0	0
023701 Suomen kirkon seurak.op.säätiö	331	300 236	3 333	166	85 714	21 466
016861 Suomen nuoriso-opist.kann.yhd.	14	4 910	0	0	0	0
051131 Suomen Ympäristöop. SYKLI Oy	0	0	0	101	2 705	12 699
012921 Suomen yrittäjäopiston kann.Oy	3	9 300	0	104	7 201	0
031676 Suupohjan koulutuskuntayhtymä	83	145 780	0	125	23 180	0
025271 Sv.framtidssk.i Hforsreg. Ab	16	3 853	0	0	0	0
012031 Toyota Auto Finland Oy	0	0	0	75	72 200	270 892
017071 Turun aikuiskoulutussäätiö	768	314 620	0	67	31 115	0
011681 Turun ammattiopistosäätiö	6	4 150	0	0	0	0
008533 Turun kaupunki	403	752 779	2 589	1 114	456 968	7 766
013611 Työtehoseura ry	414	76 126	0	220	7 285	0
011291 Uponor Suomi Oy	0	0	0	49	79 808	0
008953 Uudenkaupungin kaupunki	177	102 361	0	187	30 517	0
009053 Vaasan kaupunki	143	246 830	0	544	227 323	0
025741 Vakuutustiedon kehittämissäätiö.	0	0	0	60	596	0
000923 Vantaan kaupunki	368	440 409	0	563	177 931	0
031476 Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä	149	227 526	101	139	32 533	0
031506 Äänekosken amm.koul.kuntayhtym	130	208 028	0	263	208 265	0
031496 Åbolands Yrkesinstitut	25	10 118	0	44	2 176	0
<i>Raportti yhteensä</i>	19 010	23 309 778	445 516	27 424	8 303 001	665 703

Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä -sarjassa vuonna 2011 ilmestyneet

- 1 Taideyliopistoselvitystyöryhmän muistio
- 2 Korkeakoulujen kansainvälistymiseen liittyvät asumispalvelut
- 4 Visuaalisten taiteiden kansainvälisen yhteistyön ja viennin organisointia koskeva selvitys
- 5 Culture in development cooperation; Cultural sectors in sustainable development policy

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

ISBN 978-952-263-011-7 (PDF)

ISSN-L 1799-0327

ISSN 1799-0335 (PDF)